СОВЕТСКЭ АРАДАЙ МОРАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКЭ НЭГЭДЭЛ МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 15 (4907) | 1946 он, январиин 19, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Союзай Соведтэ һунгалта хэхэ Улан-Удын городской 343-дахи һунгуулиин округой һунгагшад!

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Александр Васильевич Кудрявцевай түлөө бултаараа голосовалагты!

Январиин 15-да Забайкальска ябган сэрэгэй училищиин һунгагшад Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд А. В. Кудрявцев ба И. Н. Кочуров гэгшэдтэй уулзаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гар талаһаа). 1. Курсантнууд суглаанда һууна. 2. А. В. Кудрявцев.
А. Поповой фото.

Һунгуулиин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөе үшөө үргэдхэе!

Бүхы советскэ арадай политическэ элидхиин угаа ехээр хүгжэһэн орлон байлада 1946 оной ажахын жэл эхилээ. Ажахын жэлэй түрүүшын үдэрһөө ... үйлэдбэриингөө программые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан ажаүйлэдбэриин предприятинууд, колхоз, совхоз ба МТС-үүдэй тоо олошорно.

СССР Союзай Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн хаа-хаанагүй дэлгэрнэ. Энэ мүрысөөндэ оролсоһон эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, колхозно таряашад болон советскэ интеллигенци гитлеровскэ Германи ба японско империалистнуудые эсэслэн дараһан агуу ехэ илалтануудаа улам саашань бүхэжүүлхэ нэгэн хүсэлэнтэйгөөр хүдэлмэрилнэд. Дайн сэрэгэй үеын ажалай темпые зааханшье һуладхангүйгөөр хүдэлмэрилжэ, социалистическэ байгуулалтые амгалан тайбан хүгжэлтын үедэ үшөө эршэмтэйгээр ябуулхын тулада советскэ хүн бүхэн тэмсэнэ.

Һунгуулиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон хүнүүд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа, стахановецнуудай пэрээргэдэ хүрэхэ зуураа ажалшадай дунда алдар суутай болоно ябанад. Эдэнэр халаа өөрынгөө арюун нангин Эхэ ороной сэрэгэй ба экономическа хүсэ шадалые үшөө хүсэтэй болгохо гэһэн патриотическа хүдэлөөниие дэлгэрүүлнэ. Социалистическэ мүрысөөнэй сог зали арадай ажахын бүхы һалбаринуудаар дэлгэрэнхэй.

Шэнэ жэлдэ шэнэ-шэнэ илалтануудые түйлажа, арадай ажахыда дайн сэрэгээр ушаруулагдаһан гарза хохидолнуудые түргэнөөр һалгааха, үйлэдбэриингөө түсэбые шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө үлүүлэн дүүргэжэ, өөһэдынгөө предприяти, колхоз, совхоз болон МТС-үүдые түрүү зэргэдэ оруулха, ажалшадай ажабайдалые үшөө ехээр һайжаруулха гэһэн айхабтар харюусалгатай ба хүндэтэй зорилгонууд бидэнэй үмэнэ табигдана гээшэ.

Тиин эдэ зорилгонуудаа һайнаар ойлгоһон хүдэлмэришэд ба колхозно таряашад болбол шэнэ жэлэй—амгалан тайбан хүгжэлтын жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ бэеэ эзэһэн, имагта стахановскаар ажаллажа байһан тухай баримтанууд манай эндэхи ажаүйлэдбэриин предприятинууд болон хүдөө нютагуудаар яһала олон бии.

Манай республикын томохон ажаүйлэдбэриин предприятинууд болохо паровозо-вагонно завод, нүхэр Прокопьев директортэй гүрэнэй завод, механизированна шэлэй завод, мелькомбинат, судно-заһабарилгын завод, Росглавхлеб, ликеро-архиин завод, «Металлоширпотреб» завод махоркын фабрика болон олонхи олзоборилгын артельнүүд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан уялгануудаа хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Тэрэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые болзорһоонь холо урид дүүргэжэ шадаһан байгаа.

Мүнөө шэнэ жэлэй богони алхажа гараһанайнгаа һүүлээр үйлэдбэриингөө программые баһал амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан ажаүйлэдбэриин предприятинууд, колхоз ба МТС-үүд олон бии. Жэшээлхэдэ, һэеы ба катанка дараха фабрикын коллективэйхид январь һарын 10 үдэрэй даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэбэ. Тус фабрикын стахановец нүхэр Малукина гэгшэ үдэр бүри 14 паар катанка хэхэ байһан аад, 25—30 паар хүртэр эрхим һайн шанартайгаар хэнэ. Мүн нүхэр Васинская гэгшэ халаан соогоо 30 паар хүртэр катанка бүтээнэ.

Горпромкомбинадай сабхи оёдог цехын түрүү стахановецнууд—мастернууд нүхэд Брюхов ба Сластин гэгшэд үргэн хэрэглэлэй эд товар городой ажалшадта зорюулжа хэхэдээ, үдэрэйнгөө нормые 200—300 процент хүртэр дүүргэнэ. Байкало-Сэлэнгын пароходствын судно-заһабарилгын коллектив 1945 ондо үйлэдбэриингөө түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байгаа. Тиин мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ ороод, бэе дээрээ даажа абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Тус заводой нүхэр Левагинай хүтэлбэрилдэг котельщигүүдэй бригада январиин түрүүшын 10 үдэрэй даалгабариие 243 процент дүүргэнхэй.

Галуутануурай шулуу нүүрһэнэй шахтернууд мүнөө жэлдэ нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин үлүүлжэ шулуу нүүрһэ малтаха гэһэн зорилго урдаа табяа. СССР-эй Верховно Соведэй һунгуули хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, үдэрэйнгөө нормые 300—350 процент хүргэжэ байна. Имэ жэшээтэ баримтанууд паровозо-бүтээлгын заводой, гүрэнэй заводой, мяханай комбинадай, шэлэй заводой болон бусад коллективүүдээр олон бии.

Гэхэ зуура, хүдөөгэй зарим нютагуудаар һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан уялгануудаа хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байһан колхоз, совхоз ба МТС-үүд тон үсөөн гэжэ тэмдэглэхээр. Ушар иимэһээ партийна, советскэ болон комсомольско организацинууд болбол һунгуулиин кампанитай дашарамдуулагдажа дэлгэрһэн патриотическа хүдэлөөниие зүб харгыгаарынь хүтэлбэрилжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэн, ажал хүдэлмэри дээрээ шэнэ шэнэ амжалтануудые түйлаха хэрэгтэнь хүдэлмэришэд ба колхозно таряашадта туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат А. В. Кудрявцев һунгагшадтайгаа уулзаба

Доодо-Березовкын гарнизоной боецууд, сержантнууд ба офицернүүд өөрынгөө Улаан Армиин Байшан соо багтажа ялатараа суглараба. Эндэ буурал сагаан толгойтой болоһон байһан, үбсүүн дээрээ хэдэн олон орден ба медальнуудые яларуулһан полковнигууд, подполковнигууд олон бии. Мүн Баруун тээ немецко-фашистска эзэмдэгшэдые ба Зүүн тээ японско империалистнуудые бута нэрьелсэһэн, хэдэ-хэдэн правительственнэ дээдэ шагнал хайрада хүртэһэн аад үнгэрэгшэ 8 жэл соо хуулиин наһа хүрэжэ, Сталинска Конституциин үндэһөөр һунгаха ба һунгагдаха эрхэеэ олоһон эдир залуу хүбүүд басагадшье олоороо байлсанад.

Тус Байшантай сценын тэг дунда Ленин ба Сталинай портредүүд гоё һайхан улаан тугуудаар бүрхөөгдэнхэй байна. Эндэ байгшад барандаа хүхюун сэнгэлиг шарайтайнууд. Духовой оркестр Советскэ Союзай Гимн болон гоё һайхан дуунуудые татана.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдтэй уулзалга болохо һунгагшадай хамтын суглаае нээһэн дээрэ тоолобо. Тиихэдэнь суглаанда хабаадалсаһан хэдэ мянган хүн хүл дээрээ бодожо, нэрьемэ альга ташалгануудаар угтабад.

Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын 343-дахи городской һунгуулиин округто Верховно Соведэй депутадта һунгагдахаар дэбжүүлэгдэжэ, регистрацида ороһон ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Александр Васильевич Кудрявцев тус суглаан дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, һунгагшадта өөрынгөө автобиографи тухай, ажал хүдэлмэри тухайгаа, Бурят-Монголой республикые түрүү республикануудай зэргэдэ оруулха арга-боломжонууд тухай хөөрэжэ үгэбэ. Суглаанда хабаадалсагшад Ленин-Сталинай партиин үнэн сэхэ хүбүүн, областной партийна организациие хүтэлбэрилэгшэ, манай эрхим большевик нүхэр А. В. Кудрявцевые үнэн зүрхэнһөөн халуунаар амаршалжа угтаба.

Удаа тээнь. БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын 436-дахи хүдөөгэй һунгуулиин округто депутат боложо һунгагдахаар дэбжүүлэгдэһэн түмэрзамай транспортын солото машинист Иван Никифорович Кочуров богонихоншье һаа хурса үгэ хэлэжэ, һунгагшадаа өөрынгөө автобиографитай танилсуулба. Депутадуудай эдэ хоёр кандидадууд өөһэдтөө иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө бүхы эрэгтэй эмэгтэй һунгагшадта халуун баясхалан хүргэхэ зуураа, энэ хүндэтэ найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, ами бэеэ үгэхэбди гэжэ үнэн зүрхэнһөөн найдуулбад.

Һунгагшадай үмэнэһөө майор Маяковский, Улан-Удын депогой паровознигуудай этигэмжэтэ түлөөлэгшэ нүхэр Ковалевский болон курсант нүхэр Чекулаев гэгшэд коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй хамтадаа дэбжүүлһэн депутадуудай кандидадуудые бүхы һунгагшадай үмэнэһөө халуунаар амаршалжа, дээрэ нэрлэгдэһэн округуудай эрэгтэй эмэгтэй һунгагшадые эдэ кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэхые уряалхадань, суглаанда хабаадалсаһан бүхы хүнүүд нэгэн хүн шэнги хүл дээрээ бодоод, нэрьемэ альга ташалгануудаар ба «Ура» хашхаралдажа, энэ уряадхалнуудые үнэн зүрхэнһөөн һайшааба.

Тус суглаан халаа политическэ үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэрбэ. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ түүхэтэ үдэрые ажал хүдэлмэри дээрээ, политическэ болон дайшалхы һуралсалнууд дээрээ шэнэ-шэнэ амжалтануудые түйлажа угтаха нэгэн хүсэлэнтэй байһанаа һунгагшад харуулна.

Г. НИМБУЕВ.

Залуушуул ажалай амжалта түйланад

Гүрэнэй заводой залуушуул ба комсомолецууд СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнад. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һара соо тус заводто 33 залуушуулай бригада хүдэлмэрилдэг байгаа, декабрь һарада 42 бригада эмхидхэгдэһэн ба шэнэ жэлэй январь һара соо үшөө олон болохоор хараалагдана. Залуушуулай бригаданууд үйлэдбэриингөө түсэбые 157-һоо 169 процент хүртэр дүүргэдэг болонхой.

Нүхэр Балаханова гэгшын хүтэлбэрилдэг токарьнуудай бригада гурба һарын турша соо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ эдибхитэй коллектив гурбан фрезеровщигуудые токариин мэргэжэлдэ һургаһан байха юм. Нүхэр Бахматова ба Смирнякина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг залуушуулай бригаданууд хоёрдохи һуури эзэлнэ. Тэрэшэлэн нүхэр Зятькова гэгшын хүтэлбэрилдэг һаяхан эмхидхэгдэһэн залуушуулай бригада ажал хүдэлмэреэ эрхимээр ябуулжа, бага бэшэ амжалта түйлаһан байна.

Энэ патриодууд амжалтатайгаар ажаллахаһаа гадна «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримые» шудалха ба Сталинска Конституци болон уласхоорондын байдал тухай темэнүүдээр үдэр бүри шахуу лекци ба хөөрэлдөөнүүдые шагнажа, өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлнэд.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида хэлхеэ-холбоошодой бэлэг

Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо республикын хэлхеэ-холбооной наркомадай дэргэдэхи городой радиоузел болбол радиоточко байгуулха хүдэлмэриие эрхимээр ябуулжа, 997 радиоточко шэнээр тогтоожо, түсэбөө 124 процент дүүргэбэ.

Городой радиофикаторнууд саашадаа улам үндэр амжалтануудые түйлахаа хүсэжэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида дашарамдуулһан социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо 1945 оной декабрь һарын турша соо 205 радиоточко байгуулжа, даалгабараа 656 процент дүүргэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн тус эдибхитэд городой бүхы һунгуулиин участогуудые радиотой болгожо, олониитын политическэ хүдэлмэридэ нилээд ехэ туһаламжа үзүүлһэн байха юм.

Мүнөө тэрэ эмхитэй коллектив февралиин 10 болтор 1946 оной түрүүшын кварталай даалгабариие хүсэд дүүргэжэ, 85 радиоточко шэнээр байгуулхаар социалистическэ уялгануудые абаба.

Колхознигууд һунгуулиин Дүрим шудалнад

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ хүдэлмэритэй дашарамдуулан Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Худанай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организаци болбол партийно-политическэ болон ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэриие нилээдгүй һайжаруулба.

Тус партийна эхин организациин агитаторнууд нүхэд Х. Очирова, Д. Рабданова, Ч. Дондокова, Ч. Доржиев гэгшэд «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримтэй» колхознигуудые һайса танилсуулба.

Тэрээнһээ гадна, тус колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Бальжиров энэ партийно-политическэ ба агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэридэ агитаторнуудтаа халуун туһаламжа хүргэдэг байна.

Ц. Г. ЦЫБИКОВ.

Һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ

Хэжэнгын аймагай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудтай дашарамдуулан эршэмтэй һайнаар хүдэлмэрилжэ 1945 оной мүнгэ оруулха түсэбые һайнаар дүүргэбэ.

Тус конторын начальник нүхэр Г. Д. Дашиев гэгшэ үнгэрэгшэ декабрь һарын түсэбые 102 процент дүүргээ.

Гүрэндөө мүнгэ оруулха хүдэлмэридэ эрхимээр хүдэлмэрилэгшэд гэхэдэ: почтово агент нүхэр Лзыков, Кузьмина, Федотова, Кривошеева, Бадмаин гэгшэд 102 процентһээ 130 процент хүртэр түсэбөө дүүргэдэг ба февралиин 10-ай һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулжа 1946 оной мүнгэ оруулха түсэбые 200 процент дүүргэхэбди гэжэ уялгануудые абаба.

С. Н. БАДМАИН.

Хронико

СССР-эй Совнарком болбол амаралтын үдэрые 1946 оной январиин 22-то бэшэ, 1946 оной январиин 21-эй понедельнигтэ хэхэ гэжэ тогтообо. (ТАСС).

МАЛАЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ РЕСПУБЛИКАНСКА СУГЛААН НЭЭГДЭБЭ

Үсэгдэр, үдэшын 7 часта, Ленинэй ордента Бурят-Монголой хүгжэмтэ драмын театр соо малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн нээгдэбэ. Эндэ 450 эрхим малшад суглараа.

Тус суглаае Бурят-Монгол АССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ С. М. Иванов нээһэн байна.

Суглаанай президиумдэ ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой секретарь нүхэр Кудрявцев, БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Иванов, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыденова, БМАССР-эй газартаряалангай Арадай Комиссар нүхэр Дубровский, Зэдын аймагай «Авангард» гэжэ хүдөө-ажалай артелиин хонинной-товарна фермые даагша нүхэр Ахаметшин, Иволгын аймагай «Майн 1» колхозой һаалишан нүхэр Баткова, Хоринин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Базаржапов, СССР-эй Верховно Соведэй депутадай кандидат Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев ба бусад һунгагдаа.

Удаань, арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталин түрүүтэйгээр хүндэлэлэй президиум айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаһан байна.

«Республикын колхоз ба совхозуудаар адуу малай үбэлжэлгын байдал ба зорилгонууд тухай» ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой секретарь нүхэр Б. Л. Лобсановай элидхэл ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ дуулаба.

Мүнөөдэр суглаан боложо үргэлжэлһөөр.

БОЛГАРСКА ХУДАЛДАА-НАЙМААНАЙ ДЕЛЕГАЦИ МОСКВАДА ЕРЭБЭ

Энэ оной январиин 16-да Болгарска худалдаа-наймаанай делегаци Москвада ерэбэ. Ерэгшэдэй тоодо болгарска национальна банкые эрхилэгшэ профессор И. Стефанов, Болгариин гадаада худалдаа-наймаанай директорэй орлогшо д-р М. Матвеев ба господинууд Л. Ралчев, Б. Симов болон В. В. Петровский бии.

Делегациие толгойлогшо Болгариин худалдаа-наймаанай ба ажаүйлэдбэриин министр господин Д. Нейковэй ойрын үдэрнүүдтэ ерэхэнь хүлеэгдэжэ байна.

Делегацитай хамта экспортнууд, мүн баһа болгарска худалдаа-наймаанай ба ажаүйлэдбэриин фирмнүүдэй түлөөлэгшэд ерэбэ.

Киевскэ вокзал дээрэ делегациие Гадаада Худалдаа-Наймаанай Арадай Комиссариадай коллегиин член П. Н. Кумыкин, Болгарида байгаа СССР-эй худалдаа-наймаанай түлөөлэгшэ В. Н. Зайцев, протокольно таһагай начальник В. Г. Кириллов ба Гадаада Худалдаа-Наймаанай Арадай Комиссариадай бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд угтаба.

Мүн баһа СССР-тэ байгаа болгарска миссиин советнигүүд г-н А. Николаев ба г-н Б. Христов болон СССР-тэ байгаа болгарска миссиин бусад членүүд делегациие угтаба.

Социалистическэ мурысөөнэй сог зали бадаруулая!

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай хүндэлэлдэ Улан-Удын ажаүйлэдбэриин предприятинууд ба транспорт дээрэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябасада зорюулагдаһан радиомитинг

*СССР-эй Верховно Соведэй **һунгалтануудай** хүндэлэлдэ Улан-Удын ажаүйлэдбэринүүдэй **предприятинууд** ба транспорт дээрэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябасада зорюулагдаһан радиомитинг һаяхан болобо.*

*Паровозо-бүтээлгын заводой **булад шудхаха цехын** партийна организациин секретарь нүхэр **Капелин,** вагоно-заһабарилгын пунктын начальник нүхэр Утешев, Гүрэнэй заводой стахановец нүхэр Бондырев, Улан-Удын паровозно депогой машинист нүхэр Богинский, паровозо-бүтээлгын заводой стахановец нүхэр Соляник, Наркомлесэй механическа заводой токарь стахановка нүхэр Новокрещенова, Судоремонтно заводой котельщик нүхэр Левагин, һэеы ба катанка бүтээхэ фабрикаһаа нүхэр Мещерякова, гүрэнэй заводой **мастер нүхэр** Лепилин, Улан-Удын радиоузелай техниг эй орлогшо нүхэр Губанова гэгшэд коллективүүдэйнгээ ба **өөһэдынгөө** абаһан социалистическэ уялгануудые хэр зэргэ **дүүргэһэн** ба социалистическэ мүрысөөнэй сог залиие улам **бадаруулжа** СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые үйлэдбэриин үндэр бүтээсээр угтаха тухай үгэнүүдые хэлэһэн байна.*

*ВКП(б)-гэй городской комитедэй **секретарие** ажаүйлэдбэри ба транспортын талаар **орлогшо нүхэр** Шумаев СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудаар угтаха тухай дэлгэрэнгы **үгэ** хэлэбэ.*

НҮХЭР ЛЕВАГИНАЙ ҮГЭҺӨӨ

(Судоремонтно заводой котельщик)

Улан-Удын судоремонтно заводой коллектив болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, үйлэдбэриин бүтээсые 4 процент дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа өөрынь үные 5 процент доошолуулха, түлишэеэ 12,5 тонно ба 5.800 киловаттчас электроэнерги арбилха, **тракторай** детальнуудые бүтээхэ даалгабаряа 100 процент гүйсэдхэхэ уялгануудые абаһан байгаа.

Абаһан уялгануудаа манай заводой коллектив хүндэтэйгөөр дүүргэбэ. Декабрь һарын түсэб—106,7 процент гүйсэдхэгдөөд, 7.000 киловаттчас электроэнерги арбилагдаһан ба тракторай детальнуудые бүтээхэ кварталай түсэб бүрин гүйсэдхэгдэһэн. 1946 оной нэгэдэхи кварталда бүтээгдэхэ ёһотой тракторай детальнууд хэгдэһэн байна.

Заводой гол. даалгабари болохо флот заһабарилга 1946 оной январиин 1-дэ Наркомой графигһаа 1,2 процент үлүү гүйсэдхэгдэһэниие тусгаар тэмдэглэхэ шухала болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта болбол үйлэдбэриин шэнэ хүгжэлтэнүүдые туйлаха ябадалда заводой хүдэлмэрилэгшэдые улам зоригжуулна гэбэл, хүдэлмэришэн бүхэн үйлэдбэриин үнэтэ бүтээсые туйлахын түлөө ехээр оролдожо байна.

Жэшээлхэдэ, котельщик нүхэр Нигулимовай бригада январь һарын эхин декадын даалгабариие 258 процент, Карповай бригада—223 процент, модошо дархан Кукшин—190 процент, түмэршэ дархан Лебедев—390 процент, токарь Ронзенкин—305 процент, токарь Севостьянова—261 процент гүйсэдхэһэн байха юм.

Заводой хүдэлмэрилэгшэд һунгалтын үдэр хүртэр 4 судно, 12 баржа заһабарилха ба тракторай детальнуудые бүтээхэ даалгабаряа бүрин дүүргэхэ уялгануудые абаба.

НҮХЭР КАПЕЛИНЭЙ ҮГЭҺӨӨ

(Паровозо-бүтээлгын заводой булад шудхаха цехын парторганизациин секретарь)

Булад шудхалгын цехын коллектив СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ зорюулан социалистическэ уялгануудые абажа, цехын хүдэлмэридэ эрид хүсэилалтануудые хэбэ. Гололоһогүй, булад шудхаха үйлэдбэриингөө программые ба 6 шэнэ паровозой детальнуудые шудхаха графигаа гүйсэдхэхэ зорилгонуудые урдаа табиһан байна. Тэрэнһээ гадна цех доторхи шорой ба үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые сэбэрлэхэ уялгануудые абаһан байгаа. Цехын коллектив болбол бэедээ даажа абаһан социалистическэ уялгануудаа эрхимээр дүүргэжэ шадаба.

Булад шудхалгын цехынхид 1945 оной декабрь һарын үйлэдбэриин программые 101 процент дүүргэһэн ба түсэбэй ёһоор 6 шэнэ паровоздо деталь шудхажа гаргаха байһан аад, 7 паровозой деталь шудхаһан байна. Гадна цех доторхи шорой шохой ба үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые сүм сэбэрлэһэн байха юм.

Манай цехын коллектив болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые эрхимээр угтахын тула социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, программаяа тэнэряар 105 процент гүйсэдхэхэ ба 6-ай орондо 8 шэнэ паровоздо булад детальнуудые гүйсэд шудхаха гэһэн уялгануудые абаа. Мүнөө элэ уялгануудаа муу бэшээр дүүргэжэ байнабди. Социалистическэ уялгануудаа дүүргэхэ тэмсэлдэ эрхим ябагшад гэхэдэ нүхэр Зориной бригада халаанайнгаа даалгабариие 329 процент, мүн нүхэр Подлужный болбол халаанайнгаа даалгабариие 330 процент, нүхэр Мажановай түмэр отолголгын зазуушуулай бригада үдэрэйнгөө нормые 140 процент дүүргэнэ. Энэ мэтэ эрхим һайнаар хүдэлмэрилжэ байгшад олон.

НҮХЭР БОГИНСКИИН ҮГЭҺӨӨ

(Улан-Удын паровозно депогой машинист)

СССР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ **паровозуудай колоннонуудые** манай депогой **паровознигууд** эмхидхэбэ. Энэ колонные Зүүн Сибириин түмэрзамай бүхы **депонуудай инструктор**, алдарта машинист, Ленинэй орденто нүхэр Николай **Косьянович** Врублевский хүтэлбэрилдэг байна.

Машинистнууд, **тэдэнэй** туһалагшад, **кочегарнууд** СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые **эрхимээр угтахын** түлөө социалистическэ **мүрысөөндэ** оролсожо, поездүүдые графигай ёһоор шэрэхэ гэһэн ба бусад уялгануудые бэедээ даажа абаба.

Мүнөө үедэ №859 паровоздо **нүхэр** Шульпинтай хамта хүдэлмэрилжэ байнаб. Энэ паровознай түрүүн ондоо машинистда байхадаа муугаар ябадаг ба заһабариһаа гарадаггүй байгаа. Нүхэр Шульпинтай **эрхим** оролдолго гаргажа паровозоо тон һайнаар заһабарилһан байнабди. Тэрэн дээрэһээ декабрь һарынгаа даалгабариие дүүргэжэ шадаһан байнабди. Поездүүдые графигай ёһоор **ябуулжа**, мүнөө хүйтэнэй үе байбашье өөрынгөө даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэдэг байнабди.

Манай коллектив болбол өөһэдынгөө дундаһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутатай **кандидатта** партийнабэшэ большевик, депогой **эрхим машинист**-лунинец Иван Никифорович Кочуровые дэбжүүлһэн байна.

Улан-Удын депогой паровознигууд бүгэдэ-арадай һайндэр болохо февралиин 10-ние эрхимээр угтахын түлөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадай түрүүшын кандидат манай инаг вождь ба багша нүхэр Сталинай һургаалтал адляар улам һайнаар хүдэлмэрилхэбди.

НҮХЭР УТЕШЕВЭЙ ҮГЭҺӨӨ

(Улан-Удын вагоно-заһабарилгын пунктын начальник)

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта халаа манай оронои бүхы ажалшадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долги бадарааба.

Манай оронай түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые ажал дээрэ хэрэглэһэнэйнгээ ашаар вагоно-заһабарилгын пунктын коллектив бага бэшэ амжалтануудые туйлаһан байна. Нимэһээ вагоной капитальна заһабарилгын декабрь һарын түсэб 113 процент, дунда зэргын заһабарилгын түсэбые 138 процент дүүргэһэн байнабди. Һарын даалгабариие үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ эсэстэ, бидэнэр вагон заһабарилгын сэнгые нилээд доошонь оруулаабди. Капитальна заһабаряар сэнгыень 21 процент доошолуулһан ба дунда зэргын заһабарилгын сэнгые 38 процент доошонь оруулаабди.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин хүндэлэлдэ абтаһан уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ цехүүд, бригаданууд болон олон станогто хүдэлмэрилдэг стахановецууд угаа ехэ эдибхи харуулба. Абаһан уялгануудаа бултыень дүүргэһэн Степан Степанович Бажин мастертай цех түрүү һуури эзэлбэ.

Нүхэр Медведев, Беспалов, Кокон, түмэршэ дархан Печенкин гэгшэдһээ бүридэһэн тус бригада СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсажа, декабриин 30-да түргэн бүтээхэ методоор хүдэлмэрилжэ 36 час соо заһабарилагдахаар хараалагдаһан платформые 4 час соо заһаба.

Слесарь нүхэр Пикулинай бригада түсэбһөө гадуур 4 вагонуудта дунда зэргын заһабари хэжэ. Нүхэр Акулаев А. И. гэгшын автоконтрольно пункт хоёрдохи һуури эзэлбэ. Энэ цех өөрынгөө программые декабриин 25-да дүүргэһэн юм. Эрхим автоматчигууд үйлэдбэриин бүтээлын һайн амжалтануудые харуулаа гэл: Михайлов 227 процент, Ивлев—211 процент, Слободян—193 процент, токарь Г. Рябцев—317 процент дүүргэһэн байнад.

Түмэршэ дархашуулай цех илангаяа һайн амжалтануудые туйлаа. СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин хүндэлэлдэ стахановска вахтада декабриин 28-да жагсаһан түмэршэ дархан-рессорщик Лымарь өөрынгөө балташан нүхэр Лопатинтай хамта халаанайнгаа даалгабариие 818 процент дүүргэбэ.

Техническэ шалгалтын халаанай эрхимүүд болохо нүхэд Смирнов, Вижевич, автоматчик Лукьянов, тоһолгошо Насонов гэгшэд вагонуудай голдо бии болоһон 5 ган хаража, энээгээрэ поездүүдэй хүмэрижэ болохо аюулые зайлуулба.

Декабриин 28-да стахановска вахтада жагсаһан «Эрхим вагонщик» гэһэн значогоор ба «Хүндэтэ түмэрзамшада» гэһэн грамотаар шагнагдаһан түмэршэ дархан нүхэр Вислов, өөрынгөө балташан нүхэр Алексеевтэй 3 удаа халаанайнгаа нормые 1.818 процент дүүргэжэ, 600 түхэриг мүнгэ олобо.

Тэдэнэрһээ ульгэр жэшээ абаһан түмэршэ дархан нүхэр Смирнов балташан Дудинтай хамта СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсажа, 3 удаа нормоёо 2.038 процент дүүргэжэ, 716 түхэриг олобо. Хоёр станогто хүдэлмэрилдэг токарь Д. Рябцев нормоёо 788 процент дүүргээ.

Вагонуудые заһагшадай ахалагша нүхэр Панченко гэгшын халаан табигдаһан графигай ёһоор вагонуудые шалгажа ехэхэн заһабаритай 69 вагонуудые заһабарилаад гаргажа, мүн 20 паар мөөрнүүдые һэлгэжэ, эхин түрүүшын һуури эзэлһэн байна.

Декабрь һарын түсэбые дүүргэһэнэй түлөө манай пунктын коллективтэ хараг гын вагонщигуудай коллективүүдэй дунда түрүүшын һуури олгогдоһон ба дамжуулгын Улаан туг болон 10.000 түхэригэй мүнгэн шан үгтэһэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй үедэ һайн жэшээ харуулһан халадиууд, Улан-Удэ станциин вагоно-заһабарилгын пунктын эрхим хүдэлмэрилэгшэд вагонно албанай начальнигай шангуудта хэдэ дахин хүртэһэн юм.

Вагоно-заһабарилгын пунктын коллектив СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай амжалтануудаар угтаха байха гэжэ найданам.

НҮХЭР БОНДЫРЕВОЙ ҮГЭ

(Гүрэнэй заводой стахановец)

Нүхэдүүд! Мүнөө үедэ манай агууехэ орон болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта хэжэ гайхамшагта үдэрые эрхимээр угтахын бэлэдхэл хэжэ байна.

Энэ бүгэдэ-арадай һайндэрые үйлэдбэриин үндэр бүтээсэнүүдээр угтахые хүсэжэ, манай партиин уряалаар би бусад социалистическэ уялгануудые абажа, арадай ажахын хэрэгсэлэй продукциинуудые бүтээлгын стахановска вахтада жагсаһан байнаб.

Ажаүйлэдбэриингөө даалгабариие 200-225 процент гүйсэдхэхэ, өөрынгөө мэргэжэлдэ 3 залуушуулые һургаха ба тэдэнэй һайн шанартай продукци гаргаха уялгануудые бэедээ даажа абаһан гааб.

Би болбол мүнөө үедэ үйлэдбэриин даалгабариие 500-800 процент ба зарим үдэрнүүдтэ 1.700 процент дүүргэнэб. Би залуу хүбүүдые һургажа гаргааб. Тэдэнэр болбол мүнөө үедэ өөһэдөө бэеэ даагаад хүдэлмэрилжэ байха зуураа халаанайнгаа нормые: Николай Старостин—250 процент, Дмитрий Гурьянов—250-300 процент ба Рыбин—200-230 процент дүүргэдэг байха юм.

Нүхэдүүд! Би болбол өөрынгөө хүдэлмэридэ яажа иимэ ехэнүүд амжалтануудые туйлажа шадаабиб гэхэдэ,—хүдэлмэриингөө үдэртэ эрхимээр бэлэдхэһэн дээрэһээ болоно.

Би халаа хүдэлмэридөө хахад час урид ерэжэ, зэр зэмсэг ба станогоо бэлэдхэдэг. Хүдэлмэриин үедэ үлүү ябадал гаргахагүйн тула зэр зэмсэгүүдээ хэрэгтэй хэрэгтэй газартань бэлэдхээд табидаг байгааб. Энэ өөрынгөө хүдэлмэриин хэй журамые һургажа гаргаһан хүбүүдтээ дамжуулан үгэхые оролдодогби.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта болохо үдэр хүртэр эрхим һайн шанартай продукциие бүри ехээр бүтээжэ гаргаха уялгануудые бэедээ даажа абанаб.

Нүхэдүүд! СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые үйлэдбэриин үндэр бүтээсээр угтая!

Нүхэр Сталинай һургаалай ёһоор хүдэлмэрилэе!

НҮХЭР НОВОКРЕЩЕНОВАГАЙ ҮГЭҺӨӨ

(Наркомлесэй механическа заводой токарь-стахановка)

Манай бүхы арад зон болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр болохо февралиин 10-ай һайндэрэй хүндэлэлдэ орондоо үйлэдбэриин бэлэгүүдые бэлэг ехээр үгэхэ гэһэн патриотическа хүсэл гаргажа байнад.

Анха түрүүнээ һунгалтада хабаадаха яа байһан залуушуул энэ хүдэлөөндэ халуунаар оролсожо байха юм.

Наркомлесэй механическа заводой токарь-стахановка би, мүн манай заводой залуушуулай олонхинь гүрэнэйнгөө Верховно органой һунгалтада анха түрүүнээ хабаадажа, арад зоной эрхимэй эрхим хүбүүд, басагад ба манай байдалые золтой жаргалтай болгоһон агууехэ вождь, полководец ба советскэ залуушуулай инаг нүхэр И. В. Сталинай түлөө голосоо үгэхэ гэжэ байхадаа стахановскаар хүдэлмэрилэнгүй яахаб.

Манай комсомольско-залуушуулай бригада январь һарынгаа үйлэдбэриин түсэбые 105 процент, мүн февралиингаа программын хахадые февралиин 10-да гүйсэдхэхэ гэжэ шиидхэһэн байна.

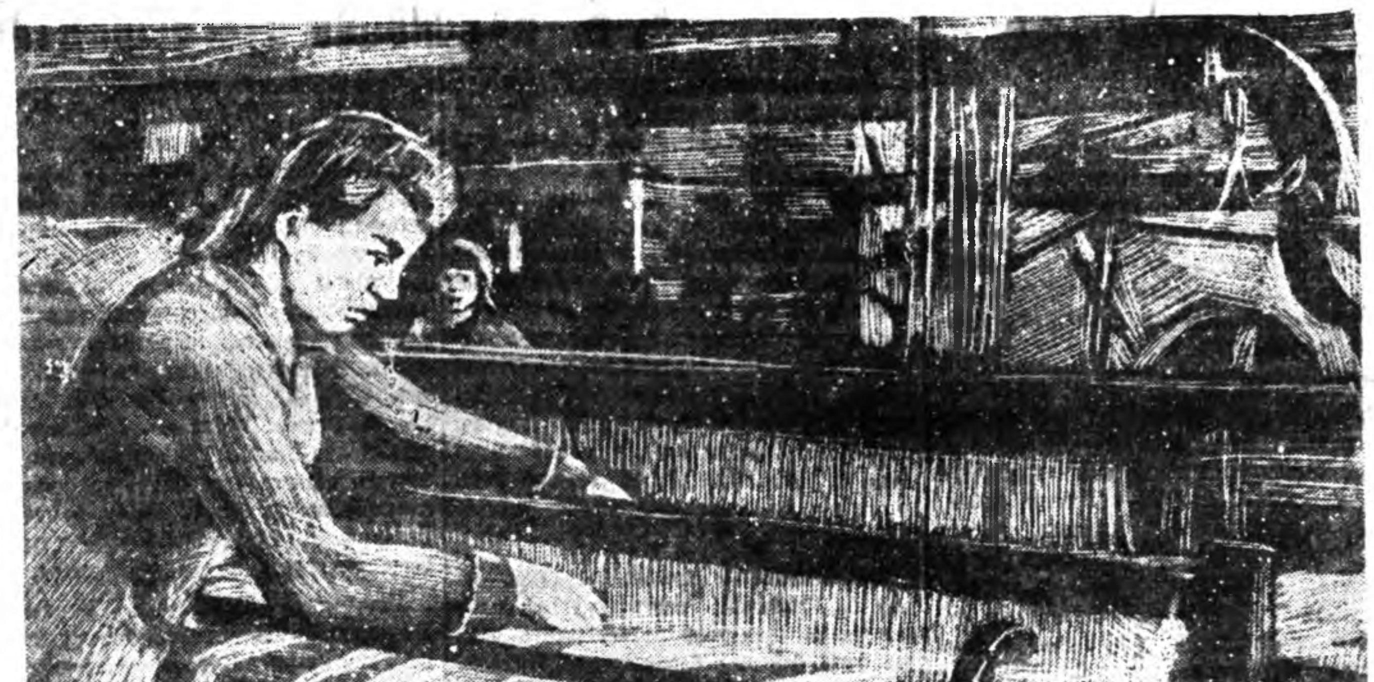
Би декабрь һарынгаа программые 223 процент дүүргээб. Энэ амжалтаяа саашадаа бэхижүүлжэ шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэжэ байнаб.

Манай бригада социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, городой комсомольско-залуушуулай бригадануудай дунда түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байна.

Коллективэймнай залуушуулай дунда СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые эрхимээр угтахаа байһан нүхэд олон. Элава Голубенко, Лиза Субагева гэгшэд нормоёо 170—200 процент дүүргэдэг байха юм.

Һунгуулиин үдэр хүртэр һара хүрэхэгүй саг үлэбэ. Энэ бүгэдэ-арадай һайндэрые хүндэтэйгөөр угтахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлжэ социалистическэ мүрысөөнэй сог зали улам бадаруулая!

Манай республикын залуушуул! Өөһэдынгөө агууехэ эрхые эдлэжэ, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидатуудай түлөө голосуудаа үгэе. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые үйлэдбэриин шэнэ илалтануудаар угтая!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын суконно фабрикын хүдэлмэришэн нүхэр Анна Ерзунова. Нүхэр Ерзунова халаанайнгаа нормые 120 проц. дүүргэнэ.

Һунгуулиин үдэрые шэнэ амжалтануудаар угтая!

★

(ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой секретарие ажаүйлэдбэриин талаар орлогшо нүхэр П. П. ШУМАЕВАЙ үгэһөө)

◆★◆

Нүхэдүүд! Манай советскэ орон болбол мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта бэлэдхэл хэжэ байна. Социалистическэ байгуулалтын ажалан тайбан жэлнүүдтэ ба дайн сэрэгэй хатуу шанга шалгалтын жэлнүүдтэ бидэнэр айхабтар ехэхэн политическэ дүй дүршэлнүүдые олоһон байгаабди.

Манай туйлаһан түүхэтэ илалтануудые улам бүхэжүүлхэ, советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань дээшэлүүлхэ, арадуудай ажабайдалые ба культурые һайжаруулха гэһэн лозунгтойгоор большевигүүдэй парти Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэл хэжэ байна. Большевистскэ парти болбол партийнабэшэ ажалшадтай хамта Дүрбэдэхи Сталинска Табанжэл соо арадай ажахые түргэнөөр һэргээн бодхоохо ба СССР-эй арадай ажахые сэрэгэй урда тээхидэ орходоо үшөө ехэ хүсэтэй болгохын тула тэмсэхэ байна.

Советскэ демократи болбол СССР-эй гражданин бүхэнэй олонитын политическэ ажабайдалда эдибхитэйгээр хабаадалсажа, өөрынгөө оронойэзэн болохо арга боломжо үгэһэниинь элитэ. Тиимэһээ мүнөө болохоёо байһан һунгуули хадаа советскэ демократиин хүсэ шадалые бүхы дэлхэйдэ баһа дахин харуулха болоно. СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин үдэртэ советскэ арад зон болбол агууехэ илалтануудые эмхидхэһэн ба зоригжуулһан большевигүүдэй партида өөһэдынгөө үнэн сэхэ байһаниие харуулхань элитэ.

Бүгэдэнитын һайндэр—СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын зорилготойгоор бэлэдхэл хэхэ зуураа, манай городой эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бүхы советскэ арадтаяа хамта социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эрхилжэ ажал хүдэлмэри дээрэ шэнэ амжалтануудые туйлаха нэгэн хүсэлэнтэй.

Өөһэд дээрээ даажа абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэһэн олонхи ажаүйлэдбэриин предприятинууд болон транспортнуудай коллективүүд болбол декабрь һарынгаа түсэбые саг болзор соонь дүүргэхэһээ гадна, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаһан байгаа.

Продукци гаргаха талаар жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн предприятинуудай тоодо: паровозо-бүтээлгын, механизированнэ шэлэй, заводууд, мелькомбинат, суднозаһабарилгын завод, «Кооптруд» гэжэ олзоборилгын артель, «Металлоширпотреб» завод, махоркын фабрика, ликёро-архиин завод, «Росглавхлеб» гэжэ трестын предприятинууд болон бусад оролсоно. Городой олонхи ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүдэй бэе дээрээ даажа абаһан социалистическэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаһанай ашаар манай предприятинууд хадаа валова продукци гаргаха түсэбөө 1945 ондо үлүүлэн дүүргээ.

1946 оной түрүүшын үдэрнүүдтэ үйлэдбэриин шэнэ илалтануудые туйлаһан предприятинууд город соомнай олошороо. Һэеы ба хаатанха дарадаг фабрикын эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тус фабрикын стахановец нүхэр Малухина гэгшэ 14 паар хаатанха хэхэ нормотой байһан аад, 25-30 паар хүртэр хэнэ. Мүн нүхэр Васинская гэгшэ үдэрэйнгөө нормые 200 процент хүртэр дүүргэжэ, коллективэйнгээ бусад хүдэлмэришэдые шэн зоригто ажал тээшэ зоригжуулна.

1945 онойнгоо үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн Байкало-Сэлэнгын пароходствын суднозаһабарилгын заводой коллективэйхид һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тус заводой нүхэр Левагин гэгшын хүтэлбэрилдэг котельщигүүд январь һарынгаа 10 үдэрэй үйлэдбэриин даалгабариие 243 процент дүүргэжэ, коллектив соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Паровозо-бүтээлгын заводой кузнечнэ цехын хүдэлмэришэд баһал шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилнэд. Түмэршэ дархан-рессорщик нүхэр Рымарь гэгшэ өөрынгөө туһалагша нүхэр Лопатин гэгшэтэй хамта стахановска вахтада жагсаха зуураа, халаан соогоо вагоной 5 рессоро хэхэ байһан аад, 35-37 рессоро хэжэ, үдэр бүхэндэ 300-350 түхэриг олодог болобод.

Вагоно-заһабарилгын пунктын вагон холбодог цехын залуу мастер нүхэр Божин гэгшын хүтэлбэри доро агарковска бригада эмхидхэгдээд, вагонуудые түргэн холбожо гаргадаг болонхой. Нүхэр Кокан гэгшын бригадынхид Агарковай методээр хүдэлмэрилжэ, 72 час соо вагон заһабарилха нормотой байһанаа, энэ хүдэлмэрээ 4 часай туршада эрхим һайн шанартайгаар дүүргэдэг болобо.

Улан-Удын паровозно депогой эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин үдэрые политическэ ба үйлэдбэриин хүгжэлтэнүүдые туйлажа тэмдэглэхэ нэгэн хүсэлэнтэй. Элэнэр хадаа өөһэдынгөө дундаһаа эрхимэй эрхим болохо суута машинист Иван Никифорович Кочуровые СССР-эй Верховно Соведэй депутадай кандидатта нэгэн дуугаар дэбжүүлээд, һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ түрүү машинист инструктор нүхэр Воронин гэгшын хүтэлбэри доро паровозные колонно эмхидхэхэ зуураа, тэрээнээ наркомовска графигай ёһоор жолоодожо, техническэ гүйлгыень ехэдхэхэһээ гадна, 14.000 килограмм шахуу шулуу нүүрһэ алмажа шадаба. Тэрэшэлэн нүхэр Воронинной жэшээгээр нүхэд Волькович, Моксоев болон орденто машинист Врублевский гэгшэд паровозоо жолоодожо ябанад.

Товарна вагоной паровозуудые жолоододог машинистнууд—лунинецууд нүхэд Щербаков, Ботинский ба Смирнов гэгшэд өөһэдынгөө паровознуудые графигай ёһоор жолоодожо, хүдэлмэри дээрээ нэгэшье голодоһо гарганагүй.

Иигэжэ ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа, ажал хүдэлмэри дээрээ амжалтануудые туйлажа, Верховно органой һунгуулиин үдэрые угтахаяа байһан предприятинууд манай город соо яһала олон бии. Тиибэ яабашье, зарим ажаүйлэдбэриин предприятинууд гүрэнэй зүгһөө үгтэһэн түсэбые тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Жэшээнь, Лесозаводой коллектив (директорынь нүхэр Морозов, парторганизациинь секретарь нүхэр Глушков) үйлэдбэриингээ түсэбые жэлһээ жэл бүридэ тон хангалтагүйгөөр дүүргэдэг байна.

Тэрэшэлэн паровозо-бүтээлгын заводой шэрэм-шухахаг, зэд-шухахаг ба инструментальна цехүүдээр Верховно Соведэй һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үшөө хангалтагүйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

Городой ажаүйлэдбэриин предприятинуудай партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинууд болбол һунгуулиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөниие улам үргэдхэжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха тушаа улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэ үүргэтэй.

Партийна ажабайдал

АГИТАЦИОННО-ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРЖА БАЙНА

Һунгуулиин кампаниин урда тээхи агитатическэ хүдэлмэриин тон шухала удхашанартай байhаб дээрэhээ манай ВКП(б)-гэй Заиграйн айком болбол 1945 оной октябрь hарада аймагай агитаторнуудай состав нарин нягтаар шэнээр хараад, политическэ ба теоретическэ дүүрэн болохэтэй шэнэ хүнүүдээр аймагай агитаторнуудай состав ниилээдгүй нэмээгүүраа мүн энэ шухала политическэ хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандаhанай түлөө олон агитаторнуудые ажалhаа гаргаhан байна.

Энэ хүдэлмэриин аша үүргээр манай аймаг соо агитаторнуудай тоо 673 болоо, тэрэнэй 395 агитаторнууд колхозуудаар, 131 агитаторнууд үйлэдбэриин предприятинуудаар ба ой модоной-ажаүй бэлдэриин участогуудаар, 60 агитаторнууд түмэр замай транспортдо эльгээгдэhэн байна.

Манай аймаг соо 44 агитколлектив эмхидхэгдэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриие партийна эхин организацинууд болон ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой гэшүүд хүтэлбэрилдэг юм. Һүүлэй үедэ ВКП(б)-гэй айком болбол агитаторнуудай 7 семинар үнгэргэжэ, «Һунгуулиин кампаниин урда тээхи партийно-политическэ ба агитационно-ниитын хүдэлмэриин зорилгонууд» гэhэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Мүн тэрэшэлэн агитаторнууд ба агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ 50 коллективнэ ба индивидуальна консультацинууд үгтэhэн байха юм.

Аймагай партийна ба советскэ активай һунгагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар политическэ темэтэй 50 хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн ба аймагай колхозуудаар «Сталинска Конституци—бүхы дэлхэй дээрэхи эгээл демократическэ Конституцитай», «Һунгуулиин Дүримтэй» танилсуулха 2.690 хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, энэ хөөрэлдөөнтэй хамта 28 мянган һунгагшад хамарагдаhан байна.

«Һунгуулиин дүримтэй» танилсуулхаhаа гадна, манай агитаторнууд һунгагшадта «СССР-эй Конституциин проект тухай» нүхэр Сталинай элидхэл болон «Агууехэ Октябрьска Социалистическэ революциин 28 жэлэй ой тухай» нүхэр Молотовой элидхэлээр олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг ба уласхоорондын оршон байдал тухай газетэ журналhаа уншалга һунгагшадые ехээр һонирхуулдаг.

Ново-Брянска сельсоветэй Тельманай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин агитколлектив (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр А. Н. Сотникова) һүүлэй декада соо колхозниггуудай дунда ба малажалай фермэнүүдээр ябажа «Һунгуулиин Дүрим» тухай 46 хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн, 33 «дайшалхы хуудаhа» гаргаhан, Сталинска Конституцида зорюулагдаhан 4 фотомонтаж эмхидхэhэн байна. Агитколлектив соо эрхим агитаторнууд гэхэдэ: Н. А. Матвеева. Ф. Е Маслов гэгшэд һунгуулиин урда тээхи агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

Баһа арад ниитын хүдэлмэри Доодо-Курбын сельсоветэй «III Интернационал» колхозой гэшүүдэй дунда һайнаар эмхидхэгдэhэн ба энэ агитационно хүдэлмэри колхозой үйлэдбэриин зорилгонуудаар нягтаар холбогдодог байхаhаа гадна. СССР-эй Верховно Совэдэй һунгалтануудай хүндэлэлдэ зорюулагдаhан социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ.

Баһа муу бэшээр политическэ хүдэлмэри Горхоной депогой партийна эхин организаци тус депогой хүдэлмэришэдэй дунда табиhан байна. Олон хүдэлмэришэд өөhэдынгөө уялгануудые дүүргэдэг ба ажалай үндэр бүтээсын түлөө тэмсэдэг болобо. Жэшээлхэдэ, машинист нүхэр Домбровский гэгшэ өөрынгөө хүдэлмэри жэшээтэ һайнаар эмхидхэжэ һара соо 21 444 килограмм шулуу нүүрһэ арбилба.

Манай аймаг соо 31 һунгуулиин участково комиссинууд бии болгогдобо.

1945 оной декабриин 28-да участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй, тэдэнэй орлогшонорой ба секретарьнуудай баранайнь хабаадалгатайгаар семинар үнгэргэгдэжэ, «Һунгуулида бэлэдхэл хэхэдэ участково комиссинуудай уялганууд ба зорилгонууд» гэhэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Окружной һунгуулиин комиссида манай аймагай алдартай суутай, ажал хүдэлмэри дээрээ амжалтануудые туйлаhан түрүү стахановецууд дэбжүүлэгдэhэн байна. Жэшээлхэдэ: «Улаан Эрхирик» колхозой овощевод Н. П. Цыдыпов, Хандагатайн леспромхозой мастер Е. П. Балинская, Тельманай нэрэмжэтэ колхозой звеньевой С. К. Киселёв, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша С. Н. Намсараев болоно.

СССР-эй Верховно Совэдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ ба дэмжэхэ тушаа манай аймагай ажалшадай һунгуулиин урда тээхи суглаанууд тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэргэгдэбэ.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид нэгэн һаналаар депутадта кандидадаар тус колхозой звеньевая Л. П. Шурыгина гэгшые дэбжүүлээд, энэ дэбжүүлhэн кандидатурые бүхы аймагай ажалшад нэгэн һаналаар дэмжэhэн байна.

Мүнөө, манай аймагай партийна организацинууд коммунистнууд ба партийна бэшэ хүнүүдэй кандидадай блогой түлөө большевистскэ агитаци үргэнөөр дэлгэрүүлхэ үүргэтэй.

Н. ЩЕРБАКОВ,
ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой секретарь.

Улан-Удын историко-краеведческэ музейе 12886 хүн хараба

Бурят-Монголой историко-краеведческэ музейн экспонадуудые үнгэрэгшэ жэлэй туршада соо 12886 хүн хараба. Колхозшинууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшад, Улаан Армиин командирнууд ба боецууд, хуралшанар олоороо орожо, элдэб экспонадуудые хаража, урдын байдалтай танилсаба.

Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ республикын город ба аймагуудаар элдэб темэнүүдээр 62 лекци уншагдажа, 6143 хүн хабадалсаhан байгаа. Музейн научна хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Шулунов, Бухарова ба Герасимова гэгшэд «Байгал далай ба тэрэнэй баялиг», «Пойр ба зүүлэн», «Бороо ба тэрэнэй һүйд хэhэн ябадал» гэхэ мэтэ темэнүүдээр олон лекцинүүдые уншаhан байха юм.

БАЯН, ХҮХЮУН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ИИГЭЖЭ ТЭМСЭГТЫ!

Холын Курумканай колхоз

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Курумканай аймагай томо колхозуудай нэгэниинь гээшэ. Энэ хадаа холын Баргажанай хойто тайгада түбхинэнхэй юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай хатуу шанга үдэрнүүдтэ манай артелиин бүхы гэшүүд эбтэй эдибхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, тарян ба малажалаа ниилээдгүй хүгжөөhэн байна.

1945 оной дүнгүүд

1945 ондо хабарай тарилгын түсэб 101 процент дүүрээ hэн. Хобарак Харганов гэгшын хүтэлбэрилдэг тарянажалай ба Дулма Дамбаева гэгшын огородно бригада илангаяа һайнаар хүдэлмэрилээ. Эдэ бригаданууд ороохото культурануудай ба овощиин бага бэшэ ургаса хуряаhан байна. Манай колхоз 1945 ондо малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—101 процент, эбэртэ бодо малаар—106,3 процент, хонин ямаагаар —107,3 процент дүүргээ. Гүрэндэ уялгатаар тушааха тарян, овощь болон малажалай продуктнуудай түсэб бүримүһэн дүүргэhэн байха юм.

Адуу малаймнай үбэлжэлгэ

1945-46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэргэгдэжэ байна. Малай шадал доошоо ороогүй. Бэлшээриие зүбөөр хэрэглэhэнэй ба үбhэ hoлоомые графигай ёhoop гамтайгаар гаргашалhанай ашаар, 2. 500 центнер тэжээл арбилаабди. Хээрын бэлшээри дээрэ 4.500 толгой түрэл бүриин мал адуулагдана.

1946 оной төл абалгада һайн бэлэдхэл хэгдээ. Тугалай ба хурьгадай дулаан байранууд түхеэрэгдэhэн байна.

Нэмэлтэ түлбэри

Малажалые хүгжөөлхэ жэлэй түсэб дүүргэhэнэй ба гүрэнтэйгөө тооСоhоной удаа колхозниггуудта ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 28 тугал, 417 хурьган үгтэhэн байха юм. Малажалай фермэнүүдээр 180 хүн хүдэлмэрилнэ. Эдэнэй олонхидынь 6-haa 15 жэл хүртэр мал харууhалжа байна. Эдэ малшад адуу малые харууhалха талаар баялиг дүршэлтэй болоhон байха юм.

Хонишодой оролдолго

Аюши Ринчинович Эрхитуев гэгшын хүтэлбэрилдэг хониной-товарна фермэ бүри һайн амжалтануудтай байна. Энэ фермэ 2.070 хониноо 2.419 хурьга абажа, 1945 ондо хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 107,3 процент дүүргэбэ. 2—3 килограммай оронто хонин бүриhөө дундаа зэргээр 3,1 килограмм ноохон хайшалагдаа. Фермын 34 хонишод эрхим хүдэлмэриин түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 319 хурьга абаhан байна. Нүхэр Эрхитуев өөрөө 31 хурьга абаа. Эрхим хонишон Ш Очирова гэгшэ 100 хониноо 135 хурьга абажа хоролтогүйгөөр тэнжээгээд, ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 18 хурьга абаhан байха юм. Тэрэшэлэн түрүү хонишон Буладари Аюшеева гэгшэ 100 хониноо 118 хурьга абажа бүрин бүтэн байлгаhанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри абаhан байна. Хонишод Намсалма Догданова, Намсалма Батуева гэгшэд дурсагдагша нүхэдhөө гээгдэнгүй шамбай түргэн хүдэлмэрилжэ гараа. Фермын хүдэлмэрилэгшэд 1946 оной январиин 1-дэ 900 центнер үбhэ арбилhан байха юм.

Фермэ болбол 1945 ондо аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олоо hэн. Мүн хэдэн түрүү хонишод энэ выставкэдэ хабаадалсаа.

Манай малшад

Һүнэй-товарна нэгэдэхи фермэ (даагшань нүхэр Раднаева) 1945 ондо һайнаар хүдэлмэрилhэн байна. Тус фермынхид 100 үнеэн бүриhөө 98 тугал абажа, эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 104,2 процент дүүргэhэн байха юм. Һү haaxa түсэбөө 107,6 процент дүүргэhэн байна. Мүн үнеэдые ороондо оруулха түсэб дүүргэгдээ. Фермын хүдэлмэришэд үхэр малаа тураангүй, үбэлжэлгые өмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Түрүү hаалишад ба малшадта ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 7 тугал ба 23 хурьган үгтэhэн байха юм.

Фермые даагша нүхэр Раднаева 3 тугал абаа. Һаалишад Цырма Аюшеева, Насагма Рабданова, Цыцык Санданова гэгшэд төл абалгые хоролтогүйгөөр үнгэргэhэн байна.

Һүнэй-товарна гурбадахи фермэ (даагшань нүхэр Хорганова) эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ түсэб 107 процент дүүргээ, 100 үнеэн бүриhөө 97 тугал абтажа, хоролтогүйгөөр ондо ороhон байха юм. Мүн һү haaxa түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн байна. Фермын олонхи хүдэлмэрилэгшэд ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа. Нүхэр Хорганова өөрөө 3 тугал абаhан байна.

Цыден Самбуевич Цыренов—луговод

Энэ фермэ дээрэ колхозой луговод Цыден Самбуевич Цыренов гэгшэ хүдэлмэрилдэг юм. Энэ нүхэр 1939 онhoo хойшо луговодоор ажаллана. Тиихэ зуураа, 300 гектар сабшалангай газар даажа абаад тэрэниие модо, шулуунhaa жэл бүри сэбэрлэжэ, наг шабхаар үтэгжүүлэн, уhалжа үндэр ургаса абадаг болоо. Даажа абаhан участогhaa нүхэр Цыренов дундаа зэргээр гектар бүриин 20 центнер, зарим участогуудhaa га бүриин 51 центнер үбhэ абаhан байха юм. Мүнөө жэлдэ газар уhалха hубаг канавануудууд бүгэдэ бэлэн болонхой. Гадна, 8 километр утатай шэнэ канава малтагдаа. Энэ хадаа уhалагдадаг газарые 100 гектар ехэдхэжэ үгэнэ.

Сүлөөлэгдэhэн районуудта туhаламжа

Манай артель ба тэрэнэй эрэгтэй эмэгтэй колхозниггууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ Гүрэнэй Обороной фонд болон сүлөөлэгдэhэн районуудай ажалшадта туhаламжа болгон хэдэн олон адуу мал, малажалай ба тарянажалай продукт, мүнгэн зөөри үгэhэн байха юм.

Культурна ургалта

1945 ондо манай колхоздо культурна болбосон ехэхэн барилганууд түхеэрэгдээ. Колхозой радиоузел 61 гэр байрые хангана. Клуб ба 12 улаан булан бии болоо. Колхозой партийна эхин организациин секретарь Дынсыма Дашиева гэгшэ агитационно-ниитын ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри таhалгаряагүйгөөр ябуулна. Мүн клубые даагша Дулма Раднаева гэгшын үүсхэлээр уранhайханай кружок эмхидхэгдээ. Колхозниггуудай дунда 20 гаран агитаторнууд хүдэлмэрилжэ, уншалга болон хөөрэлдөөнүүдые алгадгүй үнгэргэнэ.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ба социалистическэ мүрысөөн

«СССР-эй Верховно Совэдтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим» ба бусад зүйлнүүдые бүгэдэндэ ойлгуулха ба ниитэполитическэ бүхы хүдэлмэринүүд үйлэдбэриин түсэбүүдэй дүүргэлтэнүүдтэй холбоолдуулагдажа табигданхай. Бригада ба фермэнүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Мүрысөөнэй дүнгүүд hара бүри гаргагдажа, фермэ, гүүртэ болон хүн бүхэндэ хүргэгдэдэг юм.

1945 оной декабриин дүнгөөр колхозой правлени ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг нүхэр Эрхитуевэй хүтэлбэрилдэг хониной-товарна фермэдэ үгтэhэн байна. Тарянажалай талаар нүхэр Хоргановай хүтэлбэрилдэг бригада түрүүлжэ ябанхай. Энэ бригада 1945 ондо һайн ургаса хуряаhан ба энэ жэлэй хабарай тарилгада эмхитэйгээр бэлэдхэжэ байха юм.

Колхознай хүгжэлтын зам дээрэ

Энэ жэлдэ манай артелиин бүхы гэшүүд колхозоо улам хүгжөөлхэ, адуу малаа олошоруулан, ашаг шэмыень арбидхаха, сабшалан ба хадалангай ургасые дээшэлүүлхэ гэhэн шухала зорилго табинхай. 1946 ондо электростанци барижа дүүргэхээр ба бригада болон фермэнүүдые телефонтой болгохоор хараалагдана.

Манай колхозhoo малажалай хэдэн түрүүлэгшэ республиканска суглаанда хабаадалсаба. Мүн энээндэ би өөрөөшье хабаадалсаба гээшэб. Энэ суглаан хадаа бидэнэрэй малажалаа саашадань хүгжөөлхэ хэрэгтэ ехэхэн туhаламжа хүргэхэ байhандань найданаб. Эндэ суглараhан эрхим хүнүүд ажал хүдэлмэриингөө дүршэл шадабарие андалдажа, үшөө баян опыттой болохонь лабтай.

О. ЭРДЫНИЕВ, Курумканай аймагай Лэнинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

БҮХЭСОЮЗНА ВЫСТАВКЭ

1946 оной эхеэр Москва городто зүүн орошуудай культурын Музейн дэргэдэ уранзурагай ба урандарханай искусствын Бүхэсоюзна уранhайханай выставкэ нээгдэхээ байна. Энэ выставкые искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Комитет, промкооперацинуудай хабаадалгатайгаар эмхидхэжэ, бүхы союзна республиканuудай модо, мүнгэ ба яhа hиилэдэг урандарханай шадамар бэрхэ мастернууд хэhэн хүдэлмэреэ харуулха байна.

Манай Бурят-Монгол республика дотор арадай дундаhaa ургажа гараhан мүнгэ ба модо hиилэдэг болон уран угалза оёдог талаантай мастернууд олон байха юм. Бидэ болбол манай модошо ба мүнгэшэ уран дархашуулай болон уран оёдолшодой творчествын хүдэлмэринүүдые Бурят-Монголой республикын зүгhөө харуулха ёhотой байhан зад, тэрэниие эмхидхэхэ БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совэдэй дэргэдэхи искусствын хэрэгые эрхилхэ комитедэй арадай творчествын байшангые даагша нүхэр Таров болбол баедээ хаалгагдаhан энэ шухала хүдэлмэри тухай ямаршье хэмжээ абадаггүй гэбэл зохихо байна. Манай республикын модо ба мүнгэнэй уран дарханай талантатай шадамар мастернууд мүнөө хүртэр тон ондоо ажалда ябажа байдаг жэшээлбэл: туйлай шадамар мүнгэшэ дархан Дугаров гэгшэ Хэжэнгын МТС-тэ трактористаар хүдэлнэ. Мүнгэшэ дархан Г. Шагдуров Зэдын МТС-тэ механигаар хүдэлжэ байха юм. Арадай дундаhaa ургажа гараhан шадамар модоной hиилүүршэн нүхэр Балиев Содном гэгшэ Хэжэнгын аймагай военкомадта hуниин харуулшан байдаг. Уран угалза оёлгын шадамар мастер нүхэр Жана Дугарова гэгшэ Хэжэнгын эхин шатын hургуулида багшаар хүдэлмэрилжэ байха юм. Мүн бэшэшье уран дархашуул ба уран оёдолшод ондоо хүдэлмэридэ байдаг байна.

Манай Бурят-Монголой арадай уран дархашуул ба оёдолшодые элсүүлжэ, Бүхэсоюзна уранhайханай выставкэдэ хабаадалсаха ябадалай бэлэдхэлые үлөөд байhан богонихон болзор соо туйлай яаралтайгаар ябуулха сагай тулаад байhаниие нүхэр Таровта hануулбал шухала байна.

Ц. Д. НАМЖИЛОН, БМАССР-эй советскэ уранзурагшадай союзай члеи.

Урдын ба мүнөөнэй байдалые харуулhан выставкэ

ОРЛИК. (Телефоноор абтаба). Ахын аймагай «Коминтерн» колхозой агитпунктын дэргэдэ урданай ба мүнөөнэй байдалые эли тодоор харуулhан ехэ hoнирхолтой выставкэ эмхидхэгдэбэ. Тус выставкэ хадаа Октябрьска революциин урда тээ Ахын буряадууд баяд ноёдто хашагдажа, хада уулаар нүүжэ ябаhыень ба үзэг бэшэг мэдэхэгүй дулиин балай байhаниинь эли тодоор харуулна.

Мүнөө советскэ үе соо Сталинска Конституциин толотомо туяа доро Ахын буряадуудай ажабайдал танигдашагүй ондоо болоhыень ба үзэг бэшэгтэ hураhан ба культурна болбосон байдалда ороhон тухайнь мүн лэ тэрэ выставкэ харуулхаhaa гадна hургуули, больницанууд байгуулагдаhаниие, радио, телефон, электричество элбэгээр дэлгэрүүлhэниие харуулна.

Специалистын зүбшэл

Мориной сап үбшэнтэй тэмсэхэ тухай

Сап үбшэн гээшэ халдабаритай ба ерэнхыдөө үни удаанаар ажадаг юм. Адуу мориной иимэээр үбшэлдэг шалтагаанинь хадаа сап үбшэнэй хорхой гэдэг микробоор дамжажа халдадаг байна. Энэ микробой тон жэжэхэн дээрэhээнь ганцахан лэ микроскопоор хаража болохо юм. Сап үбшэнэй микробые усадхахада борхотой бэшэ ба һайнаар хатаахада 10—14 хоноод үхэдэг байна. Шиигтэй байрада энэ микроб 30 үдэр хүртэр амиды байдаг гэбэшье, бусалгахалаар тэрэ дороо үхэдэг юм. Креолин, лизол, карболово кислота, извескын раствор гэхэ мэтын дезинфецировэлдэг юумэнүүд тэрэниие хэдэхэн минута соо үгы хэдэг байна.

Сап үбшэн болбол адуу, морин, элжэгэн, тэмээн тэрэшэлэн кошка мэтын амитанда хүрдэг байна. Сап үбшэн хүндэшье халдажа магад. Тиихэдээ хүнэй иимэээр үбдэдэг ушар хомор үзэгдэдэг юм.

Халдабаритай болоhон тэжээл эдиhэн, халдабаритай тэжээл хэhэн хобто сооhoo эдиhэн, мүн халдабаритай болоhон ветро сооhoo уhа ууhан дээрэhээ мал үбшэлдэг байна. Сап үбшэнэй микроб хамар амhaap гү, али гэдэhэн соогуурынь дамжажа, дотор бэеэнь халдадаг байна. Шуhан гү, али шара hайб дамжан бүхы бэедэнь тарадаг юм.

Сап үбшэнэй эхилжэ уушханда халдахада печүрэнь бэежэhэн болдирүү бии болохо, тиихэхи тканинь үхүүлэн ортон тойронхонь шара булдагай шэнэлэн жэжэхэнүүд халдабариин гуламтануудые бии болгодог юм. Иимэнүүд болдирүүнүүд ехэ олоор бии болодог. Хэрбээ бүхы болдирүүнүүдэй капсуляар бүрхөөгдэжэ извёстко шангэдэгэ haaнь, бэень элүүр боложо захалдаг юм. Хэрбээ иигэжэ хальhатай болжо хаагдаагүй haaнь, ужанги процесстэй болжо, заримдаа намдуу байдалтай болохо мэтээр үргэлжэлдэг байна.

Сап үбшэнэй микробууд уушханhaa шуhантай хамта, тэрэшэлэн бронхиин гэлшэгэр арhа дамжан, мэнгээрhэн хоолой ба хамар соогуурынь дамжан газаашаа гарадаг. Зам хударaa болдирүүнүүдые бии болгодог юм. Тэрэнь бай-байhaap үбшэнэйнгөө процессэй хүгжэхэдэ үргэн ехэ яра шарха болохо байна. Иигэжэ мэнгээрhэн хоолойн, улаан хоолойн, хамарай үбшэн хүгжэдэг юм.

Сап үбшэнэй микробууд амидаран ябаха тушаа малай бэедэ токсини гэдэг хоротой юумые гаргадаг. Тэрэнь бэе махабадыень аажамаар муудхуулдаг байна.

Адуунда халдаhан сап үбшэнэй микробууд сапной болдирүүнүүдтэ байдаг юм, гэбэшье, хаа-я үбшэнэй хүлдэ процессэй үедэ шуhан соогуурынь бүхы бэедэнь тарадаг. Сап үбшэнэй микробууд аманhaань гараhан шүлhэн ба хамарhaaнь гараhан эдеэрэтэй газаашаа гаралсадаг юм. Мүн үбшэн адуунай арhан дээрэхи яра шархануудай малай тэжээл, хэбисхэр, уhан, хобто ба байрые ехэхэн халдабаритай болгожо болодог. Тэндэhээ малай бэе махабадта халдадаг байна.

Сап үбшэнэй хүгжэлтэнь хэдэн неделиhээ хэдэн жэл хүртэр үргэлжэлжэ болодог. Сап болбол уушханай, хамарай, арhанай гэжэ гурбан янзаар хубаагдадаг юм.

САП ҮБШЭНЭЙ ХУРСА ҮЕНЬ

Сап үбшэнэй халдаhанай һүүлээр богонихон үеын туршада мориной бэе халуунтай болодог. Бэеынь температура заримдаа дээшэлдэг, заримдаа доошолдог байна. Хүдэлмэри хэхэдээ түргэн эсэдэг, турадаг ба ханяадатай болодог юм. Хамарhaaнь эхилхэдээ шэнгэн уhан гоожодог, һүүлдээ залхагтай эдеэрэ, ехэнхидээ шуhатайгаар гарадаг байна.

Хамар соохи гэлшэгэр нюлсан арhандань болдирүүнүүд бии болодог. Тэрэнь тэhэржэ яра болоод, захаараа бага зэргэ дүбэгэр, дундаа хонхор аад, өөхэтэнги, оёортой харагдадаг юм. Үргэн дорохи пэтэ талынь гү, али хоёр талынь булшархай сошожо ехэ болодог. Эрид схээр бүдүүрhэн лимфатическа hудаhанай ябаса худархи арhан дээрэ болдирүүнүүд ба яра шархануудбии болжо болодог. Сап үбшэнтэй адуу морид туража ба хүсэеэ бууража эхилhэнhээ хойшо 2—3 недели болоод үхэдэг юм.

САП ҮБШЭНЭЙ ХУУШАРҺАН (ХРОНИЧЕСКА) ҮЕ

Заримдаа сап үбшэн хурса үеhөө эхилэн хүгжэдэг, заримдаа гансата хроническа үедөө ородог байна. Тиихэдээ сап болбол илангаяа тодорхой болжо илгардаг юм.

Хамарай гэлшэгэр арhан ба бэеын гадар арhан дээрэхи сап үбшэнэй яра шарха аажамаар бүтүүрэжэ эхилдэг. Тиихэдээ арhаниинь уршыжа түрүүнэй шархын hуурида сасаран, hалаатаhaв hорби үлэдэг байна. Шарха талынь үргэн дорохи булшархай сошожо, домбогор хатуу болодог. Тэдэнь хүдэлсэгүй аад, үбшэнтэй байдаг юм.

Хушуун, һүүл болон мүсэнүүдтэнь сап үбшэнэй халдахада лимфатическа hудаhан хударынь олон тоото яра шарха бии болжо, арhан доогуурхи халим хальhаниинь хабдадаг байна. Тэрээн дээрэhээ хүлнүүдынь бүдүүн болодог. Уушханда ороод байhан үень шэнжэ тэмдэгүүдээрээ мэдэгдэсэ муутай байдаг. Гансахан лэ хаа-я хуурайгаар ханяалгадаг, бэеынь температура дээшэлдэг, түргэнөөр эсэдэг ябадал болбол уушханда сап үбшэнэй ороhон тэмдэг болоно.

Хроническа сап үбшэн ехэнхидээ жэлдэ байдалтай болоод хожомоо, дахин hэргэжэ болодог юм. Заримдаа өөрөө эдэгэхэ ушар байдагшье haa, тэрэнь ехэ хомор үзэгдэл байна.

Мориной сап үбшэнэй хроническа үень хэдэн жэлдэ үргэлжэлжэ болодог юм.

САП ҮБШЭНИИЕ ЯАЖА АРГАЛХАБ

Сап үбшэнэй хурса формотой үень тус үбшэнэй гол хубилалтануудые үзүүлдэг. Энээниие шэнжэ тэмдэгүүд дээрэhээнь ветеринарна врачууд амарханаар тодоруулжа шадаха байна. Энэ үбшэнэй шэнжэ тэмдэгүүдэй тодо бэшэ байхадань, илангаяа хроническа үедэнь диагнозынь зүбөөр тодоруулхада түбэгтэй байха юм. Тиимэдэ лабораторно-шэнжэлэлгын тусхай аргануудхэгдэхэ ёhотой.

Сап үбшэнтэй тэмсэхэ, тэрэниие усадхаха, тэрээндэ эсэргүү хэмжээ-ябуулгануудые зүбөөр үнгэргэхэ ябадалнууд арадай ажахы ба обородо ехэ удхашанартай байна. Сап үбшэнтэй тэмсэн, уридшалан hэргылжэ сап үбшэнэй халдаха ба нэбтэрэн дэлгэрхэ ябадалhaа адуу моридые али болохоор хамгаалха шухала.

Энэ үбшэнтэй тэмсэхэ гол зүйлдэ нэгэ талаhaa—участок ба пунктнуудай ветеринарна персоналай зааhан бүхы профилактическа хэмжээ-ябуулгануудые гон наринаар дүүргэхэ, нүгөө талаhaa—сап үбшэндэ эсэргүү хэмжээ-ябуулгануудые эршэтэйгээр үнгэргэхэ ябадал оролсоно.

Профилактическа хэмжээ-ябуулгануудай гол зорилгонь ажахыда сап үбшэниие оруулхагүй ябадал мүн. Тиимэдэ шэнэ ерэhэн адуу моридые 21 үдэрhөө үсөөн бэшэ саг соо карантинда байлгаха, нюдэндэнь маллинизаци хэжэ ба РСК гэдэг ёhoop шуhыень үзэжэ шэнжэлхэ хэрэгтэй.

Ажахыда сап үбшэгүй тон элүүр адуу моридые оруулха ёhотой. Моридто үбшэ халдаажа боломоор hэжэгтэй моридые ондоо тэдhээ абhaap эрхэбэшэ амяарынь байлгаха шухала.

Сап үбшэнэй гарадаг нютагуудта адуу моридые жэл бүри хоёр дахин маллейнаар шэнжэлхэ ябадал зайлашагүй. Маллейново шэнжэлгээр үбшэнтэй гү, али hэжэгтэй гэжэ үзэгдэhэн адуу моридые РСК гэдэг ёhoop үшөө шэнжэлхэ хэрэгтэй.

Адуу мориной сап үбшэнэй процессые шудалан шэнжэлхэдэ олоhон олон тоото материал ба сап үбшэнтэй тэмсэhэн практика дээрэhээ хараад үзэхэдэ, сап гээшэ өөрөөшье эдэгэжэ болохо, далда формын сап үбшэнтэй адуу морид заабариин ёhoop харууhалагдаан, ветеринарна хиналта доро байгаа haa ойро тойроной хидтоо аюул багатай байха юм. Иимэ моридые хүдэлмэридэ унахадашье болохо байна.

Тогтомол сап үбшэнтэй болоhон нютагта, адуу мориной сап үбшэнэй клиническэ шэнжэ тэмдэгтэй байгаад, мүн тэрэшэлэн маллеинкэдэ ба РСК гэдэг ёhoop шуhыень шэнжэлхэдэ сап үбшэнтэй байгаа haaнь, тиимэ моридые үгы хэдэг байна.

Үбшэнэй клиническэ шэнжэ тэмдэггүй аад, РСК гэдэг ёhoop шуhыень шэнжэлхэдэ үбшэгүй гэжэ тодороод, гансахан маллейндэ үбшэнтэйгөөр үзэгдөөшье haaнь, тиимэ адуу моридые илган таhалжа абаад, маллеинтово гэдэг тусхай ажахыда табихада болоно. Тэндэ элүүр моридhoo амидлаа, тусхай гуримтайгаар харууhалагдан юрын хүдэлмэри хэхэ байна.

Колхозно hүрэгүүдые олошоруулан үсхэбэрилхэ хэрэгтэ haaд түбэг хэдэг элдэб үбшэнhөө үхэр малые хамгаалха ябадал малажалай фермэ, гүүртэ болон бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго мүн. Тиимэдэ малшан бүхэн зооветеринарна заабариие арюунаар сахижа, адуу малые али нэгэн үбшэнhөө уридшалан хамгаалха ба тэрээнтэй эрид шангаар тэмсэхэ уялгатай.

Адуу морин гээшэ манай ажахыда угаа ехэ туhатай байхаhaa гадна, оронойоборонодо ехэ удхашанартай байна. Тиимэдэ бидэнэр адуу моридые онсо һайнаар харууhалжа, тэдэниие элүүр энхэ ба хүсэ шадал ехэтэй байлгахын түлөө үдэр бүри оролдохо зэргэтэйбди. Колхоз, совхоз, мориной-товарна фермэ, моришон адуушан бүхэн түбхын түрүүндэ мориной сап гэжэ ехэ хоротой үбшэнтэй шанга тэмсэл хэхэ ёhотой.

Тиигэбэл адуу мориднай элүүр энхэ ба тобир тарган байжа ажахын шухала кампанинуудые түргэн ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ябадал хангаха байна.

А. СИЗОВ, БМАССР-эй Наркомземэй ветеринарна Управлениин начальник.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбэргдэхи процесс

Январиин 11-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 11. (ТАСС). Январиин 11-эй трибуналай үглөөнэй заседани дээрэ американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ лейтенант Брайсон гэгшэ гэмнэгдэгшэ Шахтын зэмэтэй байһанине элирүүлһэн документальна баримтануудые үзүүлжэ үргэлжэлбэ. Германска национальна политикын зэбсэг болохо агрессидэ өөрынгөө өтигэмжын бэелүүлгые харахын тула Германиие зэбсэглэлгэдэ Шахтын туһалалсаһаниие элирүүлхэ баримтанууд хангалтатай байна. Тэрэ хадаа 1927 ондо версальска договорто эсэргүүсэжэ хэлэхэдээ: «версальска договор болбол мүнхэдөө байжа шадахагүй» гэһэн юм.

Германиин колони эзэлхэ, мүн Европодо шэнэ территори эзэлхэ тухай Шахтын хододоо хэлэдэг байһаниинь ниитэдэ эли байна.

Шахт болбол зэбсэгтэ хүсые бии болгохын түлөө Германиин бүхы хүсэ шалалые хэрэглэһэн байжа, тэрэнэй ашаар Гитлер хадаа өөрынгөө булимтарха һаналые бэелүүлхэ арга-боломжотой болоһон байгаа гэжэ гэмнэгшэ тодоруулна.

Энээнэй һүүлдэ гэмнэгшэ болбол гитлеровскэ агрессиин түсэбүүд тухай Шахтын мэдэжэ байһан ба тэрэнтэй таарамжатай бэлэдхэл хэжэ байһыень элирүүлхэ хэрэгтэ ороно.

Шахт болбол 1937 оной ноябрьда экономикын министрын ба сэрэгэй экономикын талаар тусхай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшын тушаалнуудһаа гаража, портфельгүй министрын тушаал абаһан ба рейхсбанкын президентээр байһаар үлэбэ. Засаг хүүлиие гартаа абахын түлөө Геринг Шахт хоёрой хоорондо болоһон арсалдаанай һүүлээр тэрэ хадаа тушаал даалгабаряа һэлгэһэн байна. Тэдэнэй үзэл бодолой илгаань хадаа зэбсэглэлгын принципые бэшэ, гансахан зэбсэглэлгын арга маягые хамаадаһан юм. Шахт хадаа засагаа гарһаа алдабашье, агрессихэхэ хэрэгтэ саашадаа туһалхаар бэлэн байгаа.

Энэ үедэ трибуналай түрүүлэгшэ гэмнэгшын үгые таһалжа, «гэмнэгдэгшэ Геринг ба минии үзэл бодолой таарагүй дээрэһээ тушаал даабариһаа арсаһан байнаб гэжэ гэмнэгдэгшэ Шахт мэдүүлгэнүүд соогоо хэлээ һэн гү?»—гэжэ асуудал табина.

Гэмнэгшэ: тиимэ. Тэрэ, мүн баһа гэмнэгдэгшэ Геринг болбол мэдүүлгэнүүд соогоо иигэжэ хэлэнэ. Шахт болбол агрессивнэ зорилгонуудта дурагүй дээрэһээ бэшэ, харин өөһэдынь һанамжануудай таарагүй дээрэһээ тушаалһаа арсаһан байна гэжэ хэлэнэ.

Шахтын энэ хоёр тушаалһаа арсаһан тухай олон тоото документнүүд дээрэһээ харахада, энэ арсалта болбол болохоёо байгаа сэрэгэй агрессиһээ болоогүй гэжэ гэмнэгшэ Брайсон тэмдэглэнэ. Шахт болбол мүн саашадаашье рейхсбанкын президентээр ба портфельгүй министрын тушаалтайгаар алба хэхэ гэжэ Гитлер найдажа байгаа. Брайсон хадаа Шахтада бэшэһэн Гитлерэй бэшэгһээ баримтануудые уншана, тэрэ бэшэгтээ Гитлер иигэжэ бэшэнэ гэбэл: «Та хойшодоошье минии нюурайм консультантаар үлэһэндэтнай би баяртай байнаб. Би мүнөөдэрһөө танине портфельгүй имперскэ министрээр томилноб». Шахт болбол Гитлерэй найдабариие бодото дээрэнь бэелүүлжэ, гитлеровскэ заговорщигуудай агрессивнэ түсэбтэй дүүрэн тааруулжа, өөрынгөө уялгые дүүргэһээр үргэлжэлбэ.

Удаань трибунал болбол гэмнэгдэгшэ Вальтер Функ гэгшые гэмнэхэ материалнуудые хаража эхилбэ. Американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ лейтенант Мальтцер үгэ хэлэнэ. 1930 оной үеэр гэмнэгдэгшэ Функ болбол экономическа асуудалай талаар Гитлерэй нюурай консультант байһаниие харуулһан баримтануудые гэмнэгшэ болбол германска хэблэлһээ уншана.

Функ болбол 1931 ондо рейхстагай член болоо. Тэрэ үеын ажал-ябуулгые 1932 ондо тэрэнэй табиһан гитлеровскэ партиин экономическа программа гэршэлнэ. Энэ программа хадаа Гитлерээр һайшаагдаһан ба гитлеровскэ партиин бүхы членүүд дүүргэхэ уялгатай гэжэ сэпосхогдоһон байгаа. Функ гэгшын хэһэн ажал-ябуулгадань хандажа, гэмнэгдэгшэ эгээн түрүүн тэрэнэй гитлеровскэ парти ба германска томо томо промышленигүүдай хоорондо холбогшонь боложо хүдэлмэриһыень харуулна.

Функ гэгшын пропагандын министерствын генеральна секретариин тушаалда байхадаа хэһэн ажал-ябуулгада гэмнэгшэ саашаа тогтоно. Имперскэ хэблэлые хүтэлбэрилэгшэд байһан Макс Аман гэгшын хэлэһэн үгэнүүдһээ баримтануудые элирхэйлгэ болгожо гэмнэгшэ харуулна. «Вальтер Функ болбол үнэн дээрээ пропагандын министр байһан ба гэгээрэлгын министерствын хэрэгүүдые ябуулжа байдаг байгаа», гэжэ тэрэ үгэнүүд соонь хэлэгдэнэ. Тэрэ хадаа министерствын гол хүн байгаа, тэрээнгүйгөөр Геббельс болбол министерствые тогтоожо шадахагүй байгаа.

Пропагандын министерствые орхижо экономикын министр болоһоной тоо һүүлээр Функ болбол еврейскэ учреждениинүүдые регистрацилхые хараалаһан декрет гаргаһан байха юм. Еврейнүүдые хайра гамгүйгөөр экономическа талаар хашаха хэрэгтэ энэ декрет болбол үндэһэн болоһон үтэһэн юм.

Иигээд трибуналай үглөөнэй заседани дүүрэбэ.

Январиин 11-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 11. (ТАСС). Трибуналай январиин 11-эй үдэшын заседани американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ лейтенант Мельтцерэй үгэ хэлэлгээр нээгдэбэ. Тэрэ болбол экономическа талаар еврейнүүдые мүлжэхэ ябадалда гэмнэгшэ Функ гэгшын хабаадалсаһан тухай материалнуудые сүүдтэ элидхэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Һүүлээрынь Мельтцер болбол экономикын асуудалнуудай талаар министрын дэргэдэхи тушаалда байхадаа Функ гэгшын хэһэн гэмтэ ажал-ябуулганууд хэлэжэ оробо. Функ болбол 1938 ондо энэ тушаалда Шахтые һэлгэжэ ороһон ба тэрэ сагһаа хойшо германска экономикые дайнда бэлэдхэхэ ябадалые шууд ударидажа эхилээ һэн, гэжэ гэмнэгшэ һануулна.

Функ болбол Советскэ Союзда эсэргүү сэрэгэй агрессиин урда тээ экономическа түсэблэлгын гэмтэ хэрэгтэ бэеэрээ хабаадалсаа гэжэ элирүүлээд, гэмнэгшын эсэстээ мэдүүлхэнь хадаа, Германиин диилдэхэ хүртэр бүхы үе соо Функ болбол гитлеровскэ заговорщигуудай программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсаһан байна гэбэ.

Удаань, американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд гэгшэ хэдэн гэмнэгдэгшэдые гэмнэхэ болоһон ушарһаа гэршэ Блахһаа асуулта хэхэ зүбшөөрэлые трибуналһаа эрибэ. Гэршэ болохо Чехословакиин гражданин, медицинын доктор, чех ябаһанай Франц Блах гэгшые сүүдэй зал соо оруулба. Американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ болбол сагаа гамнаха зорилгоор гэршэһээ асуулта хэхэгүй түрүүн тэрэнэй тангариг болгон бэшэгээр мэдүүлһэн мэдүүлгые уншажа соносхохые дуралхаба.

Медицинын доктор Франц Блах болбол Чехословакиин госпиталиин главна врач байһан юм. 1939 ондо республикын территориидо немецүүдэй ороһоной һүүлээр Блах болбол барьяанай хүн болон эзэмдэгшэдээр арестовалагдаһан байна. Блах болбол 1941 оной апрельдэ Дахаудай концлагерьта оруулагдаһан ба тэндээ 1945 оной апрельдэ тэрэ лагериие американецуудай сүлөөлтэр байһан байна. Энэ гэршэ болбол түрүүшын 3 һара соо штрафной ротодо ябаһан ба тэрэнэй дараа госпитальда эльгээгдэжэ, тэндэ тэрээниие гайхалтай халуун тахалай элдэб туршалгануудта хабаадалсаха хүн болгоо һэн.

Газ, хоро ба буудаха гэхэ зэргээр хэдэн олон саазанууд хэгдэһэн байна гэжэ доктор Блах өөрынгөө мэдүүлгэ соо бэшэнэ. Мүн тэрэшэлэн хүнүүдые амидынгаар крематориин пеэшэндэ түлхижэ оруулжа байһыень гэршэ нюдөөрөө хараһан байна.

1941 ондо 5.000-һаа 6.000 хүртэр ородууд Дахаудахи тусгаар лагерьта хаагдажа байһан байна. Неделидэ 3-дахин 500-600 хүнүүдые бүлэгөөрынь лагерьһаа холо бэшэ байһан нүхэнэй захада абаашажа буудадаг байгаа гэжэ Франц Блах мэдүүлбэ. Доктор Блах болбол плендэ абтаһан 94 советскэ офицернүүдые буудахыень хараһан байна, тэдэнэй дунда сэрэгэй хоёр врач байһан байна. 1945 оной апрельдэ лагериие союзнигуудай сүлөөлхэһөө урдахан ехэ бүлэг хүнүүдые буудаһан ба тэдэнэй дунда 2 французска генерал оролсоо һэн. Баһа тэрээнһээ хойно немецүүд болбол ехэ бүлэг хүнүүдые буудаһан байгаа. Эдэнэр болбол тусгаар хаагдаһан тусхай бүлэг хүнүүд байһан юм, тэдэнэр хаагдахаһаа урда тээ томо ажал-ябуулгашад байһан байжа магад.

1941—45 онууд соо олон мянган хаагдаһанород, французууд, итальянецуд үлэсхэлэндэ дайрагдажа үхэһэн байна.

Доктор Франц Блах гэгшын бэшэжэ үгэһэн мэдүүлгые уншажа дүүргээд, американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд гэгшэ гэршэһээ асуулта хэжэ эхилбэ. Гэршэ мэдүүлхэдээ, гитлеровскэ правительственна чиновнигууд Дахаудахи лагериие үргэлжэ эрьежэ байдаг ба тэндэ хахад часһаа 3—4 час хүртэр удаанаар байдаг һэн. Гиммлер болбол Дахаудахи концлагерьта ходо ерэжэ, хаагдаһан хүнүүдтэ элдэбын туршалгануудые хэхэдэ хабаадалсадаг байһан байна. Тэрээнһээ гадна, Борман, Кальтенбруннер, Фрик, Розенберг, Функ, Заукель гэгшэд энэ лагерьта ерэдэг байгаа гэбэ.

Полковник Покровскиин асуудалда гэршэ харюу үгэхэдөө «ногоон шэнэнүүд» гэжэ профессиональна гэмтэдые нэрлэдэг юм. Эдэ уголовно гэмтэд болбол хаагдаһан хүнүүдэй харуулшадай уялгые дүүргэдэг байна. Дараань зүүн зүгэй хүдэлмэришэд гэжэ нэрлэгдэдэг хэдэн мянган хүнүүдые Дахаудахи лагерьта асараа. Эдэнь хүдэлмэриһөө арсаба гэжэ зэмлэгдээд концентрационно лагерьта асарагдаһан СССР-эй гражданинууд байһан байна. Тэрээнһээ гадна Дахаудай лагерьтаород офицернүүд ба эрдэм ухаанай ажалтан-гражданинууд байгаа һэн гэбэ.

Гэмнэгшэ: Улаан Армиин ахалагша ба дээдэ зэргын 94 офицернүүдые саазалһан тухай бүри тодорхойгоор хэлэжэ шадахагүй гүт?

Гэршэ: 1944 оной зун гү, али хабарай һүүлээр ородой ахалагша офицернүүд болохо бүлэг генералнууд, полковнигууд, майорнуудые Дахауда асарһан байна. Тэдэниие түрүүшын недели соо политическа таһагта «шалгаһан» байна. Мушхалгэ хэһэнэй һүүлээр, тэдэниие муудатарынь сохёод ба элдэбээр шархатуулаад асардаг байһыень би харадаг байгааб. Эдэ хүнүүд болбол гансал гүэҙэн дээрэ хэбтэжэ шадаха байдаг байгаа, тиихэхэнь врачнууд болбол операци хэжэ, мэдэрэлгүй болоһон талануудые отолжо абаха ёһотой байба. Зарим нэгэниинь нимэ мүрдэлгые тэсэдэггүй байгаа. Үлэһэн 94 хүниие крематоридо абаашажа буудажа алаһан байна. Эдэ плендэ абтаһан советскэ офицернүүдые үгы хэхэ ябадал болбол Берлинэй аюулгүйе сахиха главна имперскэ управлениин заабаряар хэгдэһэн байна.

Полковник Покровскиин бусад асуудалнуудта харюу болгожо гэршэ хэлэхэдээ, 1944 оной мартда Берлинһээ ерэһэн заабаряар ородой студентнүүдые саазалһан тухай хэлэбэ. Энэ саазалга хадаа Дахауда ерэгшэдые үгы хэхэ юрэнхы түсэбые бэелүүлһэнэй нэгэ шатые харуулһан байна гэжэ доктор Блах батална. Саашань лагериин бүхы хаагдагшадай гурбанай хоёр хубинь тон ехээр туража муудаһан ба бүхы үхэгшэдэй 25 процентэнь үлэсхэлэндэ дайрагдажа үхэгшэд болоно гэбэ.

Полковник Покровский болбол гэмнэгдэгшэд Кальтенбруннер, Розенберг, Функ ба Заукель гэгшэдэй Дахаудай лагеряар ябажа байһыень тодорхой болгобо.

Энээнэй һүүлээр Францина главна гэмнэгшын орлогшо Дюбосс үгэ хэлэбэ. Тэрэ болбол Борд, Лион ба Жомпьенһээ хаагдаһан хүнүүдые яажа Дахауда абаашаһыень гэршэһээ тодорхой болгожо элирүүлжэ Францина нэрэтэй бүлэг хүнүүдые үгы хэһэн тухай ба тэдэнэй дунда французска генералнууд, парламентын депутадууд, һахилтан хүнүүд байһыень асууя элирүүлбэ. Гэмнэгшэ болбол французска интеллигенциин түлөөлэгшэдтэ гитлеровецүүдэй хатуу шэрүүнээр хандажа байһыень тодоруулба.

Функ гэгшые үмөөрэгшэ адвокат Заутер, Розенбергые үмөөрэгшэ адвокат Тома ба Фрик гэгшые үмөөрэгшэ адвокат Пяненбеккер гэгшэд Функ, Розенберг ба Фрик гэгшэдэй Дахаудахи лагерьта ябажа байһан ябадалнуудые сагаадхаха гэжэ хэдэн олон асуудалаар гэршын мэдүүлгые бусайдуулхые оролдонод. Харин гэршэ болбол эдэ ба бусад гэмнэгдэгшэдэй концентрационно лагериие эрьежэ байһан баримтануудые дахин батална. Үмөөрэгшэ адвокат Кубушек болбол хэдэн асуудалые доктор Браннублаг гэгшэһээ асууба.

Иигээд январиин 11-эй үдэшын заседани дүүрэбэ.

Итальянскэ социалистическэ партиин ЦК-гэй тогтоол

РИМ, январиин 12. (ТАСС). Өөрынгөө сессиие январиин 10-да дүүргэһэн социалистическэ партиин Центральна Комитет болбол социалистическэ партиин съездые 1946 оной апрелиин 3-һаа 7 хүртэр хэхэ гэжэ тогтообо. Муниципальна һунгуулиин үе соо хэрбээ коммунистнуудтай блок бэелүүлэгдэшэгүй болоо юм һаань, бусад партинуудтай блогтой болохо ба ниитэ списогтэ орохо ябадалһаа зайлаха тухай партидаа дурадхаһан резолюциие сессиин һүүлшын заседани дээрэ олонхиин дуугаар—20 голосоор баталба. Энээндэ 4 хүн арсаһан ба 2 хүн һаналаа үгөөгүй. Коммунистнуудтай ниилэхэ ябадалай дайсалта һаад боложо, партинуудай ударидагшадай дунда коммунистнуудтай ниилэхэ талые баригшадай ялалта болобо гэжэ политическа ажал-ябуулагшад сессиин дунда сэгналтэ үгэнэ.

Италиин прогрессивнэ эдир залуушуулай организациие нэгэдхэһэн «Залуушуулай фронт» гэдэгһээ таһарха тухай шиидхэбэри гаргаһан социалистическэ партиин эдир залуушуулай федерациие өөрынгөө тэрэ шиидхэбэриие болюулагты гэжэ ЦК-гэй сесси дурадхаба.

Хоринн аймагай эрхим ангуушан Мария Краснопеева гэгшэ өөрынгөө хүбүүн Николай гэгшэтэй агнуурһаа бусажа ябана.
О. Зеккин фото.

ЭРХИМ ЭДИР АНГУУШАН БОЛОХЫН ТҮЛӨӨ ГУРБАДАХИ КОНКУРС

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй «Эбтэй үхибүүд» гэжэ журналай редакци хадаа бэлэдхэлэй организацинуудтай хамта 1945 оной октябриин 15-һаа 1946 оной апрелиин 1 хүртэр эрхим эдир ангуушан болохын түлөө гурбадахи конкурс үнгэргэжэ байна.

Энэ конкурсдо эдир ангуушадай кружогууд, һургуулинууд, районууд, пионерскэ дружинанууд, отрядууд болон бүхы пионернууд ба һурагшад тус тустаа хабаадалсаха эрхэтэй.

Областьнуудай ба хизаарнуудай гүйсэдкомоор ба автономно республиканудай Совнаркомоор тогтоогдоһон 1945—46 оной намарай ба үбэлэй агнуурин болзорой турша соо мэргэжэлтэ ангуушадта үгтэһэн даалгабариие ямаршье аргаарза 50 процентһээ доошо бэшээр дүүргэжэ, тон шанартай ангай арһа бэлэдхэлэй организацинуудта оруулһан хүн эрхим эдир ангуушанай нэрэзэргэ олохо байна.

Энэ конкурсдо 10 процентһээ доошо бэшэ һурагшанарые хабаадуулжа, гүрэндөө һайн шанартай ангай арһа ехээр тушааһан һургуули эрхим һургуули гэжэ тоологдохо байна.

Конкурсдо хабаадалсагшад һургуулидаа һайнаар һуража байха ёһотой.

Илажа гарагшадта иимэ шангууд тогтоогдобо: **Тус бүриин шан:**

Нэгэдэхи 50 шан—агнуушанай буу бүхы хэрэгсэлтэйгээ;

Хоёрдохи 50 шан—фотоаппаратууд, дурамуу;

Гурбадахи 300 шан—элдэб номууд.

Нэгэдэхи шангые 3 дахин абаһан үхибүүд 1946 оной зун Москва экскурсида уригдаха юм.

Кружогууд ба һургуулинуудта үгтэхэ шан:

Нэгэдэхи хоёр шан—тус тустаа 5.000 түхэриг;

Хоёрдохи 5 шан—тус тустаа 3.000 түхэриг.

Эдир ангуушадай эрхим хүдэлмэри ябуулһанайнь түлөө областной ба районой бэлэдхэлэй организацинуудай ба комсомолой комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тус тустаа 1.500 түхэригэй арбан шагнал үгтэхэ байна.

Энэ конкурсдо илажа гараһан районло бүхэармейскэ сэрэгэй-ангуушадай обществын ба ВЛКСМ-эй ЦК-гэй «Эбтэй үхибүүд» гэжэ журналай дамжуулгын шан болохо мүнгэн кубок 10.000 түхэриг үгэлгэтэйгөөр баталагдаба.

Конкурсдо хабаадалсахаа хүсэһэн пионернүүд ба һурагшад һургуулинууд ба пионерскэ организацинууд «Эбтэй үхибүүд» гэжэ журналай редакцида, (Москва, Новая площадь д. 6/8 мүн тэрэшэлэн бэлэдхэлэй организацинуудта нэрэ обогоо, адресаа, наһаяа ямар һургуулида, хэдыдэхи класста һуража байһанаа заагаад эльгээхэ ёһотой.

Тушааһан ангай арһануудай тоо бүридхэл ба эрхим эдир ангуушадые шэлэжэ абаха хүдэлмэриие областной бэлэдхэлэй контоAccording комсомолой комитедүүдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэхэ байна.

«Заготживсырьегой» облзаготконторонууд ба облпотребсоюзууд хадаа эрхим эдир ангуушадай списогүүдые, тэдэнэй амжалтануудые заажа «Эбтэй үхибүүд» гэһэн журналай редакцида—Москва, Новая площадь, д. 6/8 гэһэн адресаар 1946 оной апрелиин 1-һээ оройтуулангүй эльгээхэ ёһотой.

КОНКУРСЫН ЖЮРИ:

Авиациин маршал Ф. А. АСТАХОВ.
Генерал-лейтенант—Я. А. ХОТЕНКО.
Хоёрдахин Советскэ Союзай Герой контр-адмирал И. Д. ПАПАНИН.
Уран зохёолшо—П. А. ПАВЛЕНКО.
Уран зохёолшо—М. М. ПРИШВИН.
—В. Д. ЕЛАГИН.
—А. Я. СТАРИКОВ.
—Н. И. СИНЕЛЬЩИКОВА.
—С. В. БУТЫГИН.

Түрэл инаг үхибүүхэнүүдни!

«Эбтэй үхибүүд» гэжэ журналай редакци 1945—46 онуудай үбэлэй сагта эрхим эдир ангуушад болохын түлөө конкурсын гурбадахи тур үнгэргэхэнь.

Эдир ангуушад 4 миллион түхэригэй «зөөлэн алта»—ангуудай үнэтэй арһа гүрэндөө тушаажа, манай инаг Эхэ ороной экономическа хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн ашатуһа хүргөө һэн.

Энэ конкурсые үнгэргэхэ ябадал залуу үеын ангуушадай хүдэлөөниие үргэдхэхэ ябадалда туһаламжа болохоһоо гадна, ангуушадай мэргэжэлдэ һургаха шухала һургуули боложо үгэһэн байха юм.

Хэдэн зуугаад үхибүүд мэргэн буушад, шалгарһан ангуушад байжа, мэргэжэлтэ наһажаал ангуушадһаа дутахагүй байһанаа харуулһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай илалтатайгаар дүүрэһэнэй һүүлээр эрхим эдир ангууша болохын түлөө конкурсын гурбадахи тур түрүүшынхиеэ болохонь.

Бүхы дэлхэй дээрэ үни удаан хүлеэгдэһэн амгалан тайбан саг ерэбэ. Мүнөө бүхы советскэ арад зон нүхэр Сталинай дайшалхы уряалда харюу болгон социалистическа экономико ба советскэ гүрэнэйнгөө сэрэгэй хүсые улам саашань дэбжүүлхэ зорилготойгоор ажал хүдэлмэреэ улам эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

Тиимэһээ эдир эрхим ангуушад болохын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа конкурс үшөө эдибхитэйгээр үргэлжэлхэгдэжэ, Эхэ орондоо элбэг дэлбэгээр ангай арһа оруулхань шухала хэрэг болоно. Конкурсдо 100 мянгаһаа доошо бэшэ пионернүүд ба һурагшадые заатагүй хабаадуулха ба эдир ангуушадай хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, гүрэндөө 10 миллион түхэригһөө доошо бэшэ сэнтэй ангай арһа тушаахань шухала болоно.

Инаг минии үхибүүхэнүүд, конкурсдо эдибхитэйгээр бүгэдөөрөө хабаадалсахыетнай би таанадые уряалнаб. Һургуулидаа һайнаар һурахатаяа хамта ангуушадай мэргэжэлые шудалагты. Манай гүрэниие экономическа талаар улам саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ тон шухала байһан ангай үнэтэй арһые элбэг дэлбэгээр гүрэндөө тушаагты.

Манай эдир патриодууд ехэ оронойнгоо урдахи энэ уялгануудые баһал нэрэ түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһандатнай бата найданаб.

Агнуурида амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө түрэл таанадтаа хүсэнэб.

танай ПАПАНИН.

Хүндэтэ эдир нүхэдүү

«Эбтэй үхибүүд» гэжэ журнал... дакци эрхим эдир ангуушад болох... лөө конкурсые гурбадахи жэлээ ... гэжэ, тон шухала хэрэг ябуулжа...

Тус конкурс болбол—мүнөөдэрэй ... гуушан, үглөөдэрэй боец!—гэһэн ... доро үнгэргэжэ байна.

Энэ ехэ зүб. Агнуурине бата ... эхилһэн үхибүүд ехэ болохоёо ... гой нэтэрүү, хүнгэн солбон, һоно... тар хүн болодог юм. Эдир ангу... конкурсдо хэнтнай план гаража ... —тэрэтнай 18—20 наһатайдаа ... шагүй эрхим солдат болохо байха... бии этигэнэб. Тэрээнһээ гадна та... шааһан ангай арһан хадаа гүрэн... олзо асарха байна.

Өөрөө агнуурида аргагүй дурат... һан хадам, тэрэмни немецкэ олон ... гуудые илаһан илалтадам ниилэд ... ламжа үзүүлээ һэн.

Конкурсын гурбадахи турта ... бүгэдөөрөө эдибхитэйгээр хабаад... илажа гарахыетнай хүсэнэб.

Гурбадахин Советскэ Союзай ... гвардиин майор Иван КОЖЕД...

Горячинскын гурба... ангуушад

Республикын эдир ангуушад ... шэ 1945 оной дүрбэдэхи квартал... ша дотор мэргэжэлтэ ангуушадһаа ... шье дутангүй агнажа, даалгабаря... үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Жэш... Прибайкальска аймагай Горячинска... моной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ... наһатай эдир ангуушан Александ... гин гүрэндөө 2450 түхэригтэ ангай... тушаажа, даалгабаряа 326 процент ... гэбэ.

Тэрэшэлэн Горячинск гэжэ то... эдир ангуушан **Иван Новокрещенны...** шэ 8.100 түхэригтэ һайн шанарта... гай арһануудые тушаажа, түсэбөө ... процент дүүргэһэн ба Батуринска... ной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой ... ангуушан **Иван Нэродов** 1.500 тү... тэ ангай арһа тушааһан байха юм.

Республикын бүхы эдир ангуу... эдир патриодуудһаа жэшээ абажа ... гэгдэжэ байгаа конкурсдо эдибхит... саашадаа хабаадалсагты.

Е. РИНЧИН...

1716 пүүд загаһа... гүрэндэ тушааба

Байкало-Кударын аймагай ... нэрэмжэтэ колхозой загаһашадай ... (бригадирынь нүхэр Хамуев) энэ ... турша соо эмхитэй һайнаар хүдэл... жэ, жэлэйнгээ даалгабарита ... 105,7 процент дүүргэбэ.

Дүрбэдэхи кварталдаа бури ... хүдэлмэрилжэ, даалгабаряа 164,7 ... цент дүүргэжэ, гүрэндөө 1.716 пүү... гаһа тушааба.

„Б.-М. Үнэнэй" материал... хэмжээ абтаба

„Кальсинтакай үүрхай"

Манай «Бурят-Монголой Үнэн» ... тэдэ гараһан «Кальсинтанай үү... гэжэ статья тухаа Баргажанай ай... прокурор иигэжэ мэдээсэнэ.

«Б.-М. Үнэн» газетэдэ гараһан ... кын ёһоор шалгаад үзэхэдэ, хэлэ... бооной Баргажанай районно ко... начальник Кальсин гэгшын хоёр ба... тус контородо хүдэлмэрилжэ байһа... зүб байба. Эдэ хоёр басагадынь ... ерэһэн зондо хододоо шэрүүнээр ха... үнэн сэхые хэлэжэ үгэдэггүй байһа... элирбэ. Кассираар хүдэлмэрилхэ ... нэгэ басаганиинь хүнэй мүнгэн ... дуудые саг соонь түлэтэггүй, хари... удаан баридаг байһаниинь мэдэгдэ...

Конторын начальник Кальсин ... эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад ... хэмжээ абаагүй.

Прокуророй зүгһөө Кальсиниа ... абтаба. Кассир байһан басаганиинь ... дэлмэриһөө зайлуулагдаа.

Мүнөө тиимэ ябадалнууд ... болинхой.

«Б.-М. Үнэнэй» удаадахи ... январиин 21-дэ гараха.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНО...

МҮНӨӨДЭР КИНОД...

ПРОГРЕСС

«Иван Никулин—ород матрос»

ЭРДЭМ

«Зэмэгүй зэмэтэн»

Үдэшын 4, 6, 8, 10 часта эхи...

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности — 40; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов —6-03 (2 зв.); об'явлений 2-61 (2 зв.).

Н—00532. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500